

Pavo Marinković

DOM OD KIŠE

*građanska drama s kućne adrese***Pavo Marinković**

Rođen u Zagrebu 1967. godine.
Završio studij dramaturgije na Akademiji
dramske umjetnosti u Zagrebu.

Važniji kazališni komadi:

Filip Oktet i čarobna truba - praizvedba:
Teatar ITD, 1991, redateljica: Snježana Banović,
Rektorova nagrada

Disamenina čast - neizvedena,
nagrada "Marin Držić" za 1992. godinu

Glorietta - praizvedba: Teatar ITD, 1994,
redateljica: Ranka Mesarić, nagrada "Marin Držić"
za 1993. godinu

Solumov kraj - praizvedba: HNK Split, 1998,
redateljica: Nenni Delmestre, nagrada "Marin Držić"
za 1995. godinu i nagrada AGM-a za 1997. godinu

Dom od kiše - praizvedba: ZKM, 1999,
redatelj: Marin Carić, nagrada "Marin Držić"
za 1998. godinu

Osim dramâ, piše eseje, filmske scenarije,
radio-drame, prevodi. Radi kao dramaturg
u Dramskom programu HTV-a.

Lica:

Lucijan Kraljević, pjesnik
Ivan Kraljević, njegov brat
Tonko Kraljević, njihov brat
Ana, Ivanova žena
Slavica, Lucijanova žena
Miro, Ivanov sin
Tata Kraljević

Zagreb, jesen 1992.

*Radnja se zbiva u stanu Kraljevićevih,
negdje u središtu Zagreba.*

I. SLIKA

Velika dnevna soba, ukusno starinski uređena. Ivan i Ana. Čuje se kapanje vode.

ANA: Prokišnja. I kaplje.

Tišina.

ANA: Krov prokišnja. Opet prokišnja. Kad je kiša uvijek prokišnja! Čuješ li me?!

IVAN: Vidim.

ANA: Čuješ li me?! Znam da vidiš, ali čuješ li me?!

IVAN: Ne samo da vidim nego te i čujem.

ANA: Baš lijepo što me čuješ!

Stanka.

ANA: Ti znaš da ja ne mogu spavati kad prokišnja.

Stanka.

ANA: Tebi je svejedno što ja ne mogu spavati kad prokišnja. Glavno da gospon inženjer spava k'o bebica. I kad su bile uzbune gospon inženjer spavao je k'o bebica.

IVAN: Što bih trebao napraviti?

ANA: Što bi trebao napraviti? Još pitaš!

Stanka.

ANA: Je li toliko teško naći majstore?

Stanka.

ANA: To ja ta tvoja škrtnost.

IVAN: Pa zar ti stvarno ne vidiš što se vani događa?!

ANA: Bilo je vrijeme kad nisi bio škrtn. JA se odričem svega! Čuješ li me, svega? Nekad sam išla dva put tjedno Olgici. Išli smo jest vani, kupovali stvari. Sada tu kaplje, skuplja se vlaga, gljivice, ja ne mogu spavati, a ti ne možeš izorganizirati jedan najjobičniji popravak.

IVAN: A zašto ga ti ne pokušaš izorganizirati?

ANA: Oho... a da ga onda još i platim!

IVAN: Daj, molim te, smiri se! Evo vidi, rat je, tko će naći majstore? Tko će ti danas doći? Eto, zvao sam ih neki dan, ali nisam nikog dobio. Svi su mobilizirani...

ANA: Ima valjda netko tko nije. Da si muškarac ti bi to sradio.

Stanka.

IVAN: Što hoćeš da se opet penjem na krov?! Zadnji put si me natjerala pa sam skoro stradao.

Stanka.

IVAN: Uostalom, što ti misliš da je meni ugodno?! Danas dolazi Lucijan, a krov prokišnja? Što ti misliš da je meni ugodno?!

ANA: Oho, Lucijan... Tu smo, dakle, o tome se radi. Tebi je neugodno zbog Lucijana. Briga tebe što ja ne mogu oka sklopiti, i što moram do zore slušati tvoje bezbrižno roktanje. Ali dolazi Lucijan, i tebi je neugodno.

Stanka.

ANA: A to kako ti dobro spavaš to je nemoralno! To je protiv mene, to je protiv porodice, protiv ovog našeg stanja, to je protiv... protiv... protiv ove države je to.

IVAN: Sad, kada dođe Lucijan, možda se cijela situacija promijeni.

ANA: Promijeni? Što se tu na bolje može promijeniti?

IVAN: Ima vijesti... ima velike vijesti... pisao je da ima velike vijesti.

ANA: Lucijan, tvoj Lucijan, ti znaš da on nema ništa. On nikada nije imao ništa... on je...

IVAN: Zašto opet na Lucijana? Što ti stalno imaš protiv Lucijana... a nisi ga vidjela dvadeset i dvije godine...

ANA: Tvoj brat je parazitsko smeće! On se vraća samo zato da ga mi izdržavamo! Da mu ja kuham i perem!

IVAN: To će raditi rudarica.

ANA: Ma nemoj, a to ćeš joj ti zapovijediti. Kao što si i njemu zapovijedao!

IVAN: Smiri se...

ANA: Došao je živjeti na naš račun. Cigara i kafa u Buenos Airesu. Štap i šešir, borbe s bikovima. To je tvoj brat. Dvadeset i dvije godine sreće što ga nema ovdje.

IVAN: Ima vijesti, ima dobre vijesti... ipak je on neki pjesnik...

ANA: Mogu misliti... pjesnik... Ali jedno svejedno ne razumijem. Tu tvoju pismenu korespondenciju. Na svakih tvojih pet pisama stiglo je jedno njegovo. Sjajna prilika da prekinete odnose. Ali ne! Ti pišeš, Buenos Aires, Punta Arenas, umjesto ADIOS, fratello. I tu si se mogao ugledati na tatu. Na pet Lucijanovih, nijedno tatino. I ponižavao te, ponižavao te i onda kada te nitko drugi nije ponižavao. Ali ne, njegova pisma su vrijedna, ona će jednoga dana vrijediti pravo bogatstvo. To će sve Miro naslijediti. Zajedno s autorskim pravima.

IVAN: Nisam mu niti jedno pismo napisao zato da bismo se obogatili.

ANA: Još gluplje! A Miro će naslijediti ovaj krov!

Stanka.

ANA: S kojim autom je krenuo?

IVAN: S yugom.

Stanka.

ANA: Što sada misliš? Znam što misliš. Poslije dvadeset i dvije godine Lucijan je zaslužio više. Zaslužio je barem pežoa i livriranog šoferu. Ali pežo je u garaži, a Miro nema livreju.

IVAN: Trebali smo ići na aerodrom.

ANA: Ma, još i to! Samo bih na aerodromu srela prijateljice koje idu na put.

IVAN: Kakav sad put. Nitko ne ide na put.

ANA: To ti znaš! Idu. Idu na Bali! Preko Frankfurta, pa na Bali! Što je meni sve ovo skupa trebalo? Čamiti u podrumu dok traju uzbune.

IVAN: Bili smo na Baliju.

ANA: Oho, opet onaj naš izlet na Bali. Četiri godine nismo nigdje otputovali. A ti si htio u Buenos Aires. Da nisam bila pametna, još bismo i otišli. Tvojem bratu i njegovoj rudarici. Ostao bi bez posla tada. Bili bi te izbacili, degradirali, smijenili, iz partije bi morao van, a ja i Miro ne bismo imali što jesti. A još mi to predbacuješ! A sâm si govorio o špijunima i pisao Lucijanu da se pazi, da ga ne bi koji u mračnu ulicu i bum u slijepoočnicu. Pisao si da ga prate, da dojavljaju, a ti bi zbog njega riskirao sve što smo imali. A danas opet spominješ Bali! Stara priča. Zla žena ti ne da otići u Argentinu. Alibi! Samo alibi! Samo to ti treba. Da ja nisam mislila za nas oboje završio bi kao ustrjeljeni pas. Našli bi te u kanti za smeće. Ali ne znam tko bi te ubio? Ili UDBA kao Đurekovića ili ustaše kao SFRJ špijuna. Bratska ljubav. Da je tvoj Lucijan čovjek, ne

bi ti ni jedno pismo napisao.

Stanka.

IVAN: Ti stvarno nisi svjesna kako je teško pronaći majstore danas? Tko će doći zbog jednoga krova u središtu grada? Nitko! Ne mogu se ni parkirati ispred kuće.

ANA: Tebi neće nitko doći. Nekome drugome hoće. Nekom tko je danas važan. Nekoć bi to trajalo samo tren. Telefonski poziv i bili bi ovdje. I bili bi sretni da ti mogu učiniti uslugu.

Stanka. Čujemo kapanje vode.

IVAN: A da ipak odem gore. Možda su crijepovi...

ANA: Nisu crijepovi.

IVAN: Nego?

ANA: Pa, Isuse Bože, ti si potpuno poblesavio. Zadnji put si se skoro ubio kad si se išao penjati i nisi mogao naći rupu. Pa i Tonko ti kaže da to nisu crijepovi.

IVAN: Što Tonko zna? Možda je... ne znam... kada su bombardirali možda je nešto ostalo... kad smo bili u podrumu, možda je to od bombardiranja. Možda bih trebao pozvati vojsku... one što demontiraju eksploziv...

ANA: Pa to je previše! Ti stvarno hoćeš da ja završim kod doktora Lentića! To sve radiš namjerno. Da me uništiš! Ti si me uništio! Ti si me upropastio! Ti hoćeš da odem u Vrapče, ili u Lobar! Da možeš otići s Makančevom!

Stanka. Čuje se zvono. U sobu ulaze Miro, Lucijan i Slavica. Lucijan i Ivan se zagrlje. Miro unosi kofere. Pomaže mu Slavica.

LUCIJAN: Napokon. Kako si?

IVAN: Eto, odlično.

LUCIJAN: Živjela slobodna Hrvatska! Kada sam to uskliknuo u zračnoj luci, kao da su me svi srsi prožnjeli. Ana, kako si? Koliko je vremena prošlo?

ANA: Dosta, Lucijane... eto, vratio si se...

LUCIJAN: Povratak ratnika. Ponovno kod kuće. Gdje je tata?

IVAN: Spava. Rekao je da ga ne smetamo. Nego, nisi nas upoznao...

Prilazi Slavici.

IVAN: Ivan Kraljević, brat...

SLAVICA: Slavica...

ANA: Ana Kraljević.

SLAVICA: Vi ste Ana?

ANA: Da...

LUCIJAN: Miru sam odmah prepoznao. Vidi se odmah da je tvoj. Kao da i nisam toliko dugo živio u tuđini.

Lucijan potapša Miru, ali Miro priđe Ivanu. Rvački ga zagrlje te se blesavo nasmije.

LUCIJAN: Vidiš, to je i meni radio kad me ugledao.

ANA: Dajte, sjednite.

Miro u boksačkom gardu lupka po Ivanovoj ruci.

LUCIJAN: Čudno! Je li to posljedica rata?

IVAN: Miro i ja se tako igramo.

ANA: Štogod ja rekla, oni ne slušaju.

LUCIJAN: Samo što je meni ruka poplavila od takvih šala.

Stanka. Svi sjednu za stol.

LUCIJAN: Ovdje se ništa nije promijenilo otkad sam otišao. Nego, reci, Ivane, tati je loše?

IVAN: Pa i nije. Samo je u zadnje vrijeme malo, onako, čudan.

ANA: Otkad si pisao da se vraćaš.

LUCIJAN: Ma ne treba se on bojati za mene. Što onda ako je rat? Što je jedan rat, pa makar on bio i za našu Hrvatsku, prema onome što je Lucijan Kraljević proživio? Na stotine ratova, kriza, smrti, nesreće i jada.

Za to vrijeme Miro ponovno izaziva Ivana.

ANA: Prestanite! To ga Ivan svaki puta razdraži na hincanje. Nije on inače takav.

LUCIJAN: A što radi Miro? Inače, što studira...

Stanka.

LUCIJAN: Samo mi je rekao... ja se, kužiš, furam...

Miro se stane hihotati. Ustane te malo lupne Lucijana u šali.

MIRO: Kužš, striko, kužš...

LUCIJAN: Dosta! Što je tebi?

ANA: Miro voli aute. Pomaže Tonku.

LUCIJAN: Tonku? Našem Tonku? Pa kad ćemo njega vidjeti? Našeg Tonka?

Lucijan ustane.

LUCIJAN: Nego, idem pozdraviti starog.

Krene prema vratima, ali ga Ivan uhvati za kaput.

IVAN: Molio je da ga ne uznemiravamo.

LUCIJAN: Zna li da dolazim?

IVAN: Sve zna. Ali molio je da ga ne smetamo. Želi biti sâm.

LUCIJAN: Da ga ne smetamo, da ga ne smetamo...

Lucijan pognute glave prilazi stolu. Slavica je uz njega. Tješi ga.

LUCIJAN: Opet ista priča! Kao i prije trideset godina! Ne želi me vidjeti! Zatvara mi vrata! Vraćam se iz Južne Amerike nakon trideset godina i ne želi me vidjeti! A ti... Ti si opet između nas! Uvijek si bio između nas! Ti samo govoriš, ne želi te vidjeti, ne želi te vidjeti, a tko zna što si mu sve ove godine govorio o meni... nisi mu sigurno ni moja pisma davao... sprječavao si našu korespondenciju!

IVAN: Nisam, Luci, nisam!

LUCIJAN: Sramota! Zbog tebe je sve to! Zbog tebe!

Stanka. Slavica uzme pilulu i daje ju Lucijanu.

SLAVICA: Vode, dajte malo vode...

Ana odlazi po čašu vode, brzo se vraća i daje ju Lucijanu.

SLAVICA: Popij, Luci! Popij!

LUCIJAN: A ja sam vas sve došao vratiti u život. Vratiti s dna sam vas došao! A ti ne daš svom bratu vidjeti oca! Sramota! Fui! Komunistička sramota! Fui!!! Krležijanska sramota...

Lucijan uzme pilulu. Miro se naceri.

LUCIJAN: Krležijanska sramota... jer ja sam tebe došao izbaviti.

ANA: Lucijane, tata je stvarno umoran. Na večeri ćemo biti svi zajedno.

LUCIJAN: Cijela obitelj, Lijepo, cijela obitelj...

IVAN: Luci, znao sam koliko ti je to važno. Molio sam ga da budemo svi zajedno, sada, odmah... ali znaš ga...

LUCIJAN: Šuti! I pusti me na miru!

Tišina. Čuje se kapanje vode.

LUCIJAN: Što je to? Kao da voda kaplje...

2. SLIKA

Lucijanova soba. Lucijan i Slavica.

LUCIJAN: Uvijek je stajao između mene i tate. Uvijek...
SLAVICA: Tolika pisma ti je napisao.
LUCIJAN: A tata nije? To želiš reći? To želiš reći?!
Slavica raspakirava stvari.
LUCIJAN: Toliko godina... dva kofera... od kojih je jedan tvoj... ali dobro je da su samo dva... koferi opterećuju dušu, kao i novac... Dva kofera u dvadeset i dvije godine, dva kofera. I umor, i kašalj, i bol, a tata... on je umoran...
SLAVICA: Možda je stvarno umoran.
LUCIJAN: I ja sam umoran... pa što onda... je li mene netko pitao jesam li ja umoran?
SLAVICA: Kad ćeš im pokazati?
Pokazuje na kofer.
LUCIJAN: Kada dođe vrijeme.
Stanka.
LUCIJAN: Htio sam pokazati tati. Ali neću nikome bez njega. Nikome, čuješ li me, nikome! Znaš li ti što su to biseri, a tko su to svinje?
Stanka.
LUCIJAN: Svinje! Fuj! Svinje!
SLAVICA: Doktor Gross je rekao da se ne uzrujavaš.
LUCIJAN: Ne spominji mi doktora Grossa! Ne spominji mi toga ćifutskog patuljka! On je bolesnik, on je bolestan, a ne ja! On je na smrt bolestan kao i svi Židovi! Sjećaš li se kako li me je gledao kad sam mu pričao o slobodi Hrvatske? Izopačeni um je doktor Gross!
SLAVICA: Ipak, svaki put kada smo ga trebali je došao.
LUCIJAN: Je, došao je... eh, ti si uistinu naivna. Znaš li zašto je došao? Nanjušio je da je stigao kraj mome disidentstvu! Oni uvijek nanjuše. Lukav je i izopačen doktor Gross. Zna on dobro tko sam ja! Zna on dobro koliko vrijedi sve ovo što je u kovčegu! Oni uvijek nanjuše, ali i znaju. A zna on dobro da takvi kao on, uz takve kao što sam ja u enciklopedije ulaze. On zaklopi oči pa vidi natpis, doktor Gross, psihoterapeut. Molim lijepo, on je liječio i izliječio Lucijana Kraljevića. To je taj tvoj doktor Gross. Bolesni um.
Stanka. Lucijan pogleda Slavicu.
LUCIJAN: A je li, sviđa li se tebi doktor Gross?
SLAVICA: Luci, nemoj, molim te, opet...
LUCIJAN: Što nemoj! Jel ti se sviđa?
SLAVICA: Luci, nemoj...
LUCIJAN: Znam! Ti bi najradije pošla za tu ćifutsku nosinu, za tog prevaranta!
Slavica počne plakati.
LUCIJAN: No, no, ljubice moja, nemoj, molim te, nemoj plakati, ljubice moja, pa ti znaš da ja to...
Slavica mu prilazi i zagrlj ga.
LUCIJAN: No, no... no... no...
SLAVICA: Ti znaš da ja nikad ne bih, nikad...
LUCIJAN: Znam, znam, zlato moje, znam... samo te malo provjeravam... znam ja, ti si izabrala nesretnoga genija kad si mogla birati i odlučila ostati uz njega kada nitko nije htio... kad su ga napustili oni štakori iz "Obzorja", kad su se svi skrivali od njega, kad ga nitko nije htio pozdraviti, a ti, ti si uvijek bila uz njega... zlato moje...

SLAVICA: Ti znaš...
Lucijan je znatno vedriji.
LUCIJAN: Kako ti se sviđa familija? Znaš to je sada i tvoja familija! Prošla su ona vremena kad smo bili sami, bez igdje ikoga, ako onih nekoliko propalih olupina proglašiš ljudima, bili smo sami na svijetu. No, kako ti se sviđaju?
SLAVICA: Sviđaju mi se.
LUCIJAN: Sviđaju ti se? Taj odurni licemjer od moga brata? Karijerist i ništica? I onaj degenerik od njegova sina? Sviđaju ti se. Baš lijepo. Sviđaju ti se?! Pa ti stvarno nisi normalna! A Ana, što li ona radi s njim tako dugo. Ostala mi je u pameti kao normalna žena.
SLAVICA: Znam... pričao si mi o njoj.
LUCIJAN: Bila je i lijepa. Još se dobro drži. Ha, što misliš?
SLAVICA: Da, dobro izgleda.
LUCIJAN: Ali starog još nisi vidjela. On je, on je... zamisli, tata je sudac, bivši sudac, ali takav sudac kakvog u Zagrebu nisu imali. Mogao je suditi što je htio, birati najbolje, ali kad bi ga pritisli zbog političkih stvari, ne, onda ne, rekao je ne... to ti je moj otac. A vjbsku je služio još u Kraljevini. I širio hrvatsku misao. Ali ne, nije on bio radićevac. Jer Radić je primitivan, to je govorio, Radić je primitivan, a Tito je hohštapler... što je sa Starčevićem, pitao bih ga... a, ne, ne, Starčević je lud, a koga onda imamo, pitao sam ga... znaš li što mi je rekao? Nama Hrvatima treba i katolik i mason u jednoj osobi, to nama treba, to ti je moj otac... katolik i mason...
SLAVICA: Znam, Luci, znam...
LUCIJAN: A meni, meni su se smijali kada sam u Buenos Airesu to govorio. Smijali su mi se. Ali Slavice, ne, ne, nemaju oni pojma... katolik i mason u jednoj osobi, a Pavelić, pitali bi me... što li vi mislite o Paveliću? Vi gospodo živite od uspomena, rekao sam. Osim toga, dragi moji, kakav Pavelić, Lika i misao ne idu zajedno... nisu nikada ni išli zajedno.
Stanka.
LUCIJAN: Znam, reći ćeš i Nikola Tesla je bio Ličanin. Razumiješ?
Slavica pogleda Lucijana.
LUCIJAN: No, dobro, i tvoji su Ličani, pa što onda, čestiti Ličani... Hrvati...
Slavica i dalje zbunjeno gleda u njega.
LUCIJAN: Razumiješ? Ne, ne razumiješ! Uvijek kad me ovako gledaš ne razumiješ! Vidi, Tesla je bio Srbin, a ne mogu nama Srbi krojiti našu nacionalnu misao. Nama treba Zagrepčanin, ali ne nekakva kurvica duše s Jelačić placa, nego pravi, mason katolik, djevica uma, djevičanstvo uma kako sam napisao u "Našem ozračju", djevica uma. A tata je u vojsci bio kuhar. Zamisli to, doktor kuhar, a poslije se prebacio na misao, sudsku i političku. Govorio je meni i Ivanu, ali Ivan ga nikada nije shvatio. Ja sam ga shvatio, a da ironija bude veća, oženio je kuharicu. Zamisli sudbinu, oženio kuharicu, a ja rudaricu. Ha, ha, ha... Ali misliocima trebaju kuharice i rudarice. Ti si, doduše, bolja nego što je to bila majka, mnogo bolja, da, i podržavaš me, što je za svaku pohvalu.
SLAVICA: Sutra bismo morali na groblje.
LUCIJAN: Ti znaš da ja nikada ne idem na groblje! Nikada! Ti

odil! Ja ne idem na groblje i gotovo. Ja nisam ovisnik Mirogoja. Ja nikada nisam išao na groblje!

Stanka.

LUCIJAN: Ali najveći apsurd je da se nikada nije dobro jelo. Majka kuharica, otac kuhar, a nikada se nije dobro jelo. Vidiš kako čudno, to mi tek sada pada na pamet da se nikada nije dobro jelo. Jelo i pilo.

Stanka. Lucijan razmišlja, a Slavica raspakirava svoj kofer.

LUCIJAN: Supilo!! To je to! Pa kako se prije nisam sjetio? Supilo!

Onda ponovno razočaranje.

LUCIJAN: Ali ni on nije bio mason. Pa što ako nije... on je bio mason u duši, Tito je bio mason, ali nije bio katolik. Ali mi moramo imati nekoga tko je i katolik i mason... Supilo...

Stanka.

LUCIJAN: Kako sada stvari, stoje čini se da se ovdje prehrana nije poboljšala. Pogledaj malog Miru. Očito ga krivo hrane. I loše. Kako bi tek moj um funkcionirao da se nisam morao onako hraniti? Vođe su jele paelju, stejkove, sočno meso, ja meni su davali tjesteninu. Ti si me zapravo izbavila. Da nije bilo tebe, zakrčljao bih. I moj um bi zakrčljao.

Stanka. Slavica se nasmiješi. Prilazi mu, on je zagrlji.

LUCIJAN: Rudarice, moja... hoćeš li pomoći Ani da napravi dobru večeru? Da vide kako kuhaš, a osim toga bio bi i red.

SLAVICA: Znaš da hoću, mili moj.

Čuje se kapanje vode.

LUCIJAN: Prokišnjava. Hm... grozno... trebalo bi se popeti pa promijeniti crijepove. Ovdje kao da nitko nije živio dvadeset godina.

3. SLIKA

Dnevna soba. Ivan i Ana.

IVAN: Znaš, ovo proljeće je takvo da nikada ne znaš. Čas toplo, čas hladno.

ANA: Što hoćeš reći?

IVAN: Pa znaš, ako zahladi, ja nisam siguran kako im peč u sobi funkcionira?

Sobu nismo koristili godinama.

ANA: Što bi ti htio? Obrisala sam prašinu. Ispraznila ormare. Znatno više negoli je zaslužilo.

IVAN: Ma ne, sačuvaj Bože, ne prigovaram ti... samo...

ANA: Samo što?

IVAN: Ako zahladi, ne znam kako će ložiti.

ANA: Baš me briga. Neka griju jedno drugo.

IVAN: Mogli smo se mi preseliti.

ANA: Oho, kako si ti ponekad senzibilan? Ali samo ako se radi o tvom bratu.

IVAN: Barem za prvo vrijeme. Možda smo im mogli dati našu sobu.

ANA: Taman posla. Prvo vrijeme. Znam ja za prvo vrijeme... to bude onda cijeli život, a mi završimo u jednoj sobi s Mirom.

Stanka.

ANA: Ha, da se mi iz naše sobe iselimo? Kakve ideje?!

Stanka. Čuju se zvonca telefona - netko okreće brojeve.

ANA: Cijelo poslijepodne telefonira.

IVAN: Ima neke vijesti, važne vijesti. Ima vezâ. Koliko ljudi se vratilo u zemlju? Koliko je samo njih na položajima? Pa on je bio NETKO u toj dijaspori.

ANA: Nekoć su bili Srbi, sada su iseljenici.

IVAN: Ne pričaj gluposti. Ti ljudi su zbog Hrvatske nosili glavu u torbi. Nabavili su municiju. Pomagali. A sada, sada je takvo vrijeme... uostalom znaš kakvo je vrijeme, možda nam Lucijan može pomoći.

ANA: Da ispravi ono što si ti uprskao. Zato što ti svi mlitavi refleksi rade onako kako rade. Da si bio pametan, ne bi ti sada trebao Lucijan. Lijepo sam ti govorila, bježi sad iz partije, sad je trenutak, a ti, ne, krenuo praviti karijeru s Markovićem. Eto ti sad karijere. Lijepo ti je bilo u privredi, putovali smo, provodili se, ali ne, politika, moj Ivane, i kakva politika. Tko zna što će biti sa stanom? Ni za vlasništvo se nisi izborio. A što će naš Miro? Ha, što će Miro dobiti? Na cesti ćeš ga ostaviti. Tako se brineš za familiju.

Stanka. Ulazi Miro.

ANA: Miro...

MIRO: Da vas pitam, kužš... ovaj, nekaj da pitam...

ANA: Reci.

MIRO: Čuj, kužš, nekaj bi kužš pital tatu, ovaj kužš, treba mi ovaj kužš...

IVAN: Što ti treba?

MIRO: Pežoja mi posudi, kužš, frendovi i ja, kužš, idemo se malo furat...

IVAN: Pa danas je večera.

MIRO: Kužš, znam, al, pežoja mi treba...

ANA: Ma daj mu auto... kako će curu pronaći ako mu stalo nešto zabranjuješ?

IVAN: Ma, kad sam ja išta zabranio? Ali danas je večera. Lucijan, pa Tonko...

ANA: Neka bude na večeri, pa neka poslije ode.

Stanka.

ANA: Je li tako, zlato?

Miro kimne glavom.

MIRO: Kužš, kak bumo bez auti, kužš, jugač mi je premali...

IVAN: U redu, u redu, u redu, ali pazi, ključevce ćeš dobiti poslije.

MIRO: Fala, fala...

Bedasto se naceri i stane lupati Ivana po nadlaktici.

ANA: Daj, prestanite se hincati. Dosta je bilo!

Miro radosno izlazi.

ANA: Stvarno s tim hincanjem. Uvijek ga razdražiš. Nije čudo što onda ne može studirati. Praviš dijete od njega s tim infantilnim bedastoćama.

IVAN: Ma nemoj. Ti mi to govoriš. A tko mu daje sve što poželi? Tko mu dopušta sve što mu padne na pamet? Tko mu plaća kazne za švercanje u tramvaju? Tko mu plaća kazne za parkiranje? Tko je išao cviliti kod šefa policije kad je onom malom kretenu bocom razbio glavu? Tko ga je poslao na more za nagradu što je pao razred?

ANA: Oho, sram te bilo! Imaš jednog sina i takav si prema njemu!

IVAN: Jedan... jedan ko...

ANA: Što si rekao?
IVAN: Ništa.
ANA: Čula sam ja što si htio reći. Svinjo jedna... ništico!
IVAN: Smiri se... smiri se...
ANA: Predbacuješ mi, ponovno mi perfidno predbacuješ... ta tvoja hinjena nemoć, pa onda udri ispod pojasa. I to još svojoj ženi, supruzi, životnoj družici. I svom djetetu! Pa što, ako nisam mogla imati petoro djece? Što onda? Što ih nisi Makančevoj napravio? Julijana Makanec, sisata nalakirana tajnica, prototip žene za beskičmene direktore i kvazipolitičare... kako te samo nije stid... vlastitu krv...
IVAN: Dosta s tim!
ANA: Što dosta?! Toga nikada dosta!
IVAN: To je bilo jednom... priznao sam... odmah sam priznao.
ANA: Oho, opet ono, jednom k'o nijednom... pogledaj se u zrcalo!
IVAN: Daj, smiri se, popij pilulu...
ANA: Da, to hoćeš, ti hoćeš da ja poludim. Doktor Lentić, u Lobor me hoćeš spremirati, ili u Vrapče. Ne, bolje u Lobor, tamo me nećeš morati posjećivati.
IVAN: Smiri se, Ana, smiri se...
Ana se rasplače.
ANA: Niti pišljivi krov nisi u stanju popraviti.
Stanka. Ana stišava plač.
IVAN: Čudno. Čudno je kako me ponekad podsjećaš na tatu. Ne, onako kakav je prema meni, nego... takav kao što si ti prema meni, on je bio prema Lucijanu. Kao da si ti njegova kćer, a ja zet.
ANA: Zet kojeg obožava. Stari monstrem!
Stanka.
IVAN: Stvarno sam zvao majstore.
ANA: Ali nikog nema. A krov prokišnjava.
Stanka.
IVAN: Nikoga nije bilo, a sada je telefon zauzet. Lucijan stalno naziva.
Stanka.
IVAN: Ali to je za razumjeti. Nije ga bilo dvadeset godina.
ANA: Dvadeset i dvije godine. Prebrzo je prošlo. Kao da ih nisam provela s tobom. A propos, tko će platiti telefon? Što ako zove Argentinu?
IVAN: Napadaš ga bez razloga. A on nam sprema neko iznenađenje.
ANA: Telefonski račun, pretpostavljam.
IVAN: Svidjelo se to tebi ili ne, on je pjesnik, veliki pjesnik.
ANA: Veliki pjesnici su bili drukčiji.
IVAN: Ma nemoj. Sjeti se samo Rimbauda, ili pak... ovaj... no... Ujevića...
ANA: Ma za tvog brata ovdje nitko ne zna.
IVAN: U tome je kvaka. Kako će ga znati kad ga nije bilo. Ali zato znaju oni drugi, svi oni koji su se vratili. Lucijan Kraljević, to je ime...
ANA: Kako ti se čini rudareva kći?
IVAN: Ne znam. Čini se u redu. Za Lucijana u redu.
ANA: Tebi su svi u redu. Svi oni koji niti smrde niti mirišu. Zato i ne voliš Tonka.

IVAN: Slušaj, što ja znam. Samo sam rekao da mi se čini u redu. Da nije nje ne bi bilo ni Lucijana.
ANA: E, sad vidiš, to je upravo ono što joj zamjeram.

4. SLIKA

Za stolom sjede Ivan i Tonko. Među njima tišina. U sobu ulaze Lucijan i Slavica.

LUCIJAN: Tonko, Tonkić, brate moj...

TONKO: Lucijane...

Dva brata se zagrlje. Ali Lucijan se brzo makne s izrazom gađenja.

LUCIJAN: Isuse Bože... Slavice, ovo je moj brat Tonko. Najmlađi brat.

Slavica i Tonko se rukuju.

LUCIJAN: Tonko je automehaničar. Kada sam otišao u Argentinu, tada je studirao filozofiju, ali je u međuvremenu avansirao do automehaničara. I otad mu se higijenske navike nisu promijenile.

TONKO: Hijenske navike...

LUCIJAN: A evo, i u duhu je bio uspješan. Šteta samo što se bacio na automehaniku.

TONKO: Kaj fali?

Stanka. Ulazi Ana. Nosi čaše i stavlja ih na već rasprostrti stol.

ANA: Eh, nekad sam imala djevojku, a sada moram sama.

LUCIJAN: Ja nikad nisam imao djevojku. Naravno, osim moje Slavice. Dobro ste vi živjeli u tom jednomlju, ha lvane? Dobro ste se bili snašli. Bedinerica, ha?

Stanka. Slavica ustane.

SLAVICA: Ana, evo, ja ću vam pomoći.

ANA: Ne, ne, samo vi sjednite.

IVAN: Da, da, samo vi sjednite.

Slavica sjedne. Lucijan i dalje stoji.

LUCIJAN: Slavice, pomози Ani!

Slavica želi ustati, ali joj Ivan pokretom ruke daje do znanja da sjedne.

IVAN: Slavice, molim vas.

LUCIJAN: Slavice...

IVAN: Luci, nema nikakvog smisla, sjedi ovdje i večera je za čas gotova. Ajde, molim te. Luci...

LUCIJAN: Ti želiš da se mi osjećamo kao gosti! Želiš da sjednemo zbog toga da se ne bih osjećao kao da sam u vlastitoj kući! Da se osjećam kao gost! Nakon dvadeset i dvije godine. Ali ne! Slavice!!

Slavica ustane.

LUCIJAN: Slavica i ja ćemo pomoći Ani!

IVAN: Ali, ne. Nema potrebe.

LUCIJAN: Dosta! Uvijek ste željeli da se osjećam kao stranac. Ja sam stranac, svugdje sam stranac, i tamo i ovdje. Vi ste me tjerali da postanem stranac, a ja sam mučenik! Nitko nije prošao ono što sam ja prošao, a sve što sam prošao sam prošao zbog vas. Ja sam vaš mučenik! Ja sam žrtveno janje ovog naroda, ovoga grada, ove ulice, ove kuće, ove obitelji, i ja se ne dam više od vas tjerati!

Stanka.

LUCIJAN: Slavice, idemo u kuhinju! U ovoj kući si ja ne dam

zapovijedati!

Tog trena ulazi Tata Kraljević.

TATA: Što se dereš, Lucijane?!

Stanka.

LUCIJAN: Tata...

Prilazi ocu i želi mu pružiti ruku, ali ovaj sjedne, ne prihvativši je.

LUCIJAN: Evo, tata, došao sam, vratio sam se...

Stanka.

TATA: Vidim da si se vratio. I čujem. Sjedi tu i nemoj se derati.

Nisu ti to borbe s bikovima.

LUCIJAN: Ali, tata, dugo me nije bilo, tata...

TATA: Smiri se kad ti velim. Upoznaj me sa snahom!

LUCIJAN: Da, tata, odmah, evo, oprost, ovo je Slavica...

Slavice, ovo je moj tata.

Stanka. *Slavica i Tata se rukuju.*

TATA: Eh, Slavice, je li, Slavice, tako se zovete, ha, Slavica... da Slavica...

Stanka. *Osmjehne se.*

TATA: Vidite, Slavice... igrate li vi igre na sreću?

Stanka. *Slavica ga pogleda začuđeno.*

SLAVICA: Ne. Moja obitelj je protiv toga.

TATA: A ja sam, vidite, cijelog života igrao igre na sreću, i nisam nikada dobio ništa. He, he, ali nisam ni izgubio previše. Vi ste jedna naivna sirotica, he, he...

Stanka.

SLAVICA: Ja, vidite, svoj brak s Lucijanom ne doživljam kao igru na sreću, a ovo što ste mi rekli mogu shvatiti tek kao lošu šalu.

Stanka. *Sveopći strah zbog Slavićinih rečenica.*

LUCIJAN: Slavice, koji ti je Bog! Da si se odmah ispričala tati!!

Stanka. *Slavica gleda u Lucijana.*

LUCIJAN: Odmah!

SLAVICA: Luci, pa on je...

LUCIJAN: On nije on! On je moj otac! Izvoli mu se ispričati!

Stanka. *Slavica nemoćno gleda Lucijana.*

LUCIJAN: Odmah!

SLAVICA: Oprostite, gospodine Kraljeviću, bila sam drska.

Stanka. *Tata Kraljević se pravi kao da ništa nije čuo. Duga stanka.*

ANA: Evo, sad ću donijeti večeru.

LUCIJAN: Sve si upropastila, sve si upropastila, sad će sve...

TATA: Tonko, opet se nisi oprao.

Stanka.

TATA: Smrdiš!

Svima je neugodno. Tonku ponajmanje.

TATA: Što ima za večeru?

IVAN: Kuhana govedina s hrenom...

TATA: Mmmm, odlično. To je sigurno bila tvoja ideja, Ivane. Samo si ti u ovoj kući preostao. Ti i Miro.

LUCIJAN: U Argentini se jede...

TATA: Kod mene je bio jednom jedan na sudu radi govedine s hrenom. Pičulin se je zvao. Stjepan Pičulin. Tužio je vlasnika neke birtije da mu je ukrao recept, govedina s hrenom. A slučaj su dali meni. Znaju oni tko je ekspert za kulinarske stvari. A Pičulin, ovako je bio malen, imao je kratke noge, i

veliko tijelo, cijela statura stvorena za rad na njivi. Simpatičan je čovjek bio taj Pičulin, jedino što je smrdio kao što smrdi Tonko uvijek kada dođe. Pičulin se je zvao, riješio sam spor u njegovu korist. Ne sjećam se sada, ali mislim da je bio u pravu. U svakom slučaju riješio sam u njegovu korist, da opet ne bi dolazio sa žalbama i širio smrad. Sve je bilo brzo gotovo. Osim toga, dobar je Hrvat bio Pičulin, tako mi se činilo, a vlasnik birtije bio je Srbin. I kad sam riješio spor u njegovu korist, onda me je pozvao kući na govedinu s hrenom. Njegov recept, reče, onaj za koji sam se ja na sudu bio izborio. I dođem mu na ručak, a govedina, odlična, mekana, ukusna i sočna, ali ništa ne možeš jesti. Pičulin smrdi kao tvor.

Svi gledaju Tonka.

TONKO: Nestalo mi je tople vode, tata.

Stanka.

ANA: Trebao bi pripaziti. Nikad se nećeš oženiti. A primijetila sam da se i Miro manje pere otkad ti pomaže u radionici.

Stanka.

LUCIJAN: Naš Tonko je filozof, filozof automehanike i lima, oni se ne peru, nemaju vremena zato što stalno misle, je li tako Tonko? U Argentini automehaničari ne misle, loši su i skupi, ali zato mirišu, Paco Rabane...

ANA: O čemu govoriš?

LUCIJAN: O najpopularnijem automehaničarskom mirisu u cijeloj Latinskoj Americi.

Svi gledaju govedinu na stolu.

IVAN: Mmmm, krasna govedina, u tvoju čast, Lucijane...

Stanka.

LUCIJAN: U Argentini se govedinu jede...

TATA: Ivane, najbolja je moja govedina, a nakon moje Anina. Bravo, Ana! Lijepo si je pripremila.

TONKO: Da, izvrsna je...

IVAN: Što si pričao, Luci, o govedini i Argentini?

LUCIJAN: Htio sam samo reći da...

TATA: Sutra idemo na groblje!

Stanka.

TATA: Sutra svi idemo na groblje!

Stanka.

TATA: Na mamin grob.

Slavica primi Lucijana za ruku.

TONKO: Kad idemo?

TATA: U podne!

IVAN: U redu, u podne...

TATA: Tonko, ne zaboravi uključiti bojler.

IVAN: Možeš se doći ovdje okupati.

TONKO: Mogao bih.

ANA: Samo da znaš. I kod nas voda kaplje. Slušaj!

Svi načulje uši.

ANA: Hm... kao da je prestalo curiti...

TONKO: Sigurno nije stvar u crijepovima.

Lucijan se došaptava sa Slavicom. Nakon toga se napokon odvaži.

LUCIJAN: Ja ne mogu ići na groblje!

Stanka. *Pogledi.*

LUCIJAN: Ja na groblje ne idem! Meni je groblja dosta!

Stanka.

LUCIJAN: Tata, molim te, ja na groblje ne mogu, ne mogu... ne mogu...

Počne se tresti i jecati. Tata i dalje jede.

TONKO: Oni da možemo ići samo s jednim autom.

LUCIJAN: Ja na groblje ne idem! Ja ne idem na groblje! Ja ne idem!

Mirni pogledi prema hysteričnom Lucijanu.

SLAVICA: Lucijan ne bi smio ići na groblje. Njega groblje umara.

TATA: Nije ga bilo dvadeset i pet godina. Red je da odnese cvijet majci.

SLAVICA: Ne, ne smije, doktor Gross je rekao ni u kom slučaju ne smije na groblje, odlazak na groblje bio bi Lucijanova smrt.

Stanka.

TATA: Pa dobro...

SLAVICA: Evo, ja ću ići u njegovo ime.

Stanka.

TATA: Imate li vi nekoga na Mirogoju?

SLAVICA: Nemam.

TATA: Nego?

SLAVICA: Moji su pokopani u Lici.

TATA: U Lici?

SLAVICA: Da, u Lici.

TATA: U Lici.

Tata ustaje od stola. Krene van.

TATA: Ja sam umoran... Ana govedina je bila kao kod Pičulina, sve je bilo kao u Pičulina...

Strogo pogleda Tonka.

LUCIJAN: Tata, htio bih ti nešto pokazati, tata...

TATA: Ostavi nešto za sutra.

Tata odlazi. Tišina. Nastavljaju jesti.

IVAN: Dobro se drži, ha?

Stanka.

IVAN: Ništa se nije promijenio.

LUCIJAN: Ti si ga napuntao.

IVAN: Molim?

LUCIJAN: Ti si ga napuntao protiv mene! Nije me bilo trideset godina, a on je prema meni kao prema kakvom...

SLAVICA: Luci, nemoj, Luci...

IVAN: Nisam, Lucijane, nisam...

Stanka. Tonko se podigne.

TONKO: Nije, stvarno nije, Lucijane, svašta jest, ali to nije...

IVAN: Nemoj me braniti, ti... ti...

Tonko ne odreagira, nego nastavlja žvakati.

LUCIJAN: Ja sam mu donio, toliko toga sam mu donio, želio sam mu pokazati da vidi tko sam, da vidi Lucijana Kraljevića, velikog Lucijana Kraljevića...

IVAN: Nisam, Luci, tako mi...

LUCIJAN: Ja sam znao, znao sam da će biti bolno kad se vratim, ali ja sam navikao. Bol je moja vjerna pratilja. Tamo je bilo bolno, a sada je i ovdje bolno. Je li tako da je bolno, Slavice?

SLAVICA: Je, Lucijane.

LUCIJAN: Ali kakav bih ja bio pjesnik, kakav bih ja bio umjetnik, kada bih tu bol, tu patnju kao kakvog Sotonu tjerao od

sebe. To je križ kojeg nosim, križ kojega ste mi i vi dali. I zbog toga sam vam zahvalan.

TONKO: Ja ti nisam dao niš kaj nisi tražil.

LUCIJAN: Ja to znam. I zato vas volim. Iako možda i niste zaslužili da vas volim. Ja vas volim. I tu ništa ne mogu, čak da i hoću.

Stanka.

TONKO: Ivane, ja bum se sutra okupal kod vas. U redu?

Ivan kimne glavom.

LUCIJAN: To je moj brat. To je moj brat! Užas! Quo vadis Croatia?

U tom trenutku ulazi Miro. Uzbuđen je.

MIRO: Čuj rista, sranje, kužš!

ANA: Miro, što se dogodilo?

MIRO: Mama, kužš, slupal sam pežojal!

IVAN: Moj Bože!

MIRO: Kužš, uletil je neki tip, kužš, i ja nisam kužš, a ono... idiot neki...

IVAN: Ti si idiot!

ANA: Kako možeš svom sinu govoriti da je idiot? Ti si idiot!

IVAN: Ja? Što sam ja napravio? Ti si mu dala auto!

MIRO: Ma kužš, stari, sve bu okej, kužš osiguranje...

IVAN: Gdje je auto?

MIRO: Tam je kužš... kod Džamije...

IVAN: Što si razbio?

MIRO: Kužš... totalka...

IVAN: Isuse Bože!

ANA: Nemoj, Ivane, nemoj...

IVAN: Tko je kriv?!

Stanka.

IVAN: Jesi ti kriv?

MIRO: Kaj bi ja bil kriv? Kužš, oni vele da sam ja kriv, i murjak, kužš, al kaj bi ja bil kriv?

IVAN: I što sada?

Svi pogledaju prema Tonku.

TONKO: Bumo sredili... nek pošalju auto, i bumo sredili...

MIRO: Tam je bilo zamračenje, pa niš' nis' videl...

IVAN: Kakvo zamračenje? Nema više zamračenja!

ANA: Ivane, smiri se...

IVAN: Svjetla nisi upalio... sigurno svjetla nisi upalio!

MIRO: Niš' nis' videl...

TONKO: 'Ajde, idemo pogledati.

ANA: Glavno da je s Mirom sve u redu.

IVAN: Sve u redu?

Miro lupi zafrkantski Ivana u nadlakticu.

MIRO: Nemoj se stari ljutiti, kužš, sve bu u redu...

Ivan, Miro i Tonko izlaze.

IVAN: Mi idemo...

Slavica i Ana odnose tanjure. Lucijan je sam.

LUCIJAN: Hm... promijenio se ovaj moj Zagreb, baš se promijenio. Tko bi to rekao? Na razglednicama je uvijek bio isti cijelo ovo vrijeme. Ali promijenio se.

Čuje se kapanje vode.

LUCIJAN: Opet curi... baš čudno curi...

5. SLIKA

Dnevna soba. Ivan i Ana.

IVAN: Zašto ne ideš na groblje?

ANA: Ne stanemo svi u auto.

IVAN: Kako ne stanemo? Tonko je tu sa svojim autom.

Stanka.

IVAN: Gdje je Tonko? Zar se još tušira?

ANA: Da. Poslije ćemo morati dezinficirati.

IVAN: Ponovno te pitam, zašto ne ideš s nama na groblje?

ANA: A tko će kuhati? Slavica možda, rudarica. Da je tvoj brat netko, na ručak bi nas pozvao. Nekoć su bili restorani, a sad si od mene kuharicu napravio.

IVAN: Nemoj opet...

ANA: Nemoj opet, nemoj opet, najbolje bi bilo da ostanete sami, ti i tvoj brat, i da zajedno živite, i da se kupate u svinjcu, i da jedete žilave ostatke, i da pijete vodu koja kap po kap curi, i da se kao psi potučete žedni ispod pipe. Ti i tvoj brat. To bi bilo lijepo... prekrasno...

IVAN: Prekini! Ti nisi normalna!

ANA: Oho, ja nisam normalna, tvoj stari scenarij, u Lobar, pa doktoru Lentiću, kako bih bila normalna kad uopće ne izlazim iz kuće, kao da sam u pritvoru u invalidskim kolicima... nikud ne izlazim...

IVAN: Pa evo, ođi s nama na groblje.

ANA: Ti me želiš izvesti... na groblje... lijep izlazak... svaka čast... k Veselom mrtvacu...

IVAN: Uzbune su, zamračenja...

ANA: Više nisu. Prije nisi bio škrt.

IVAN: Nekoć nisam bio na minimalcu. Što ja tu mogu? Uvijek si htjela ništa ne raditi... što ja tu mogu kad nisu vremena.

ANA: Vremena su onakva kako se za njih pripremiš!

Stanka.

ANA: A krov? Kad ćeš krov popraviti?

IVAN: Tonko mi je rekao da zna nekoga.

ANA: Tonko. Najpouzdaniji član porodice. Za ne vjerovati! Tonko, karikatura obiteljske inteligencije, filozof automehaničar...

Na scenu dolazi Tonko. Zakopčava bijelu košulju.

ANA: Tonko će nas izvući iz dreka, a nema ni bojler u stanu... oh Tonko...

TONKO: Šogorice...

ANA: Onda, kakva je bila kupka?

IVAN: Neobična...

ANA: Možda nesvakodnevna...

TONKO: Bitno da nije zajednička.

Ana odlazi u kuhinju.

TONKO: Ana ne ide na groblje?

IVAN: Kako znaš?

TONKO: Čuo sam vaš razgovor.

Stanka. Tonko stane pjevati.

IVAN: Idem se obući...

Tonko pjevuši. Vezuje kravatu. Dolazi Slavica.

TONKO: O, šogorice, kak smo?

SLAVICA: Malo sam umorna.

TONKO: Prerano, prerano...

SLAVICA: Kako to mislite?

TONKO: Brzo ste se umorili. A to nije dobro.

Stanka.

SLAVICA: Htjela sam vam nešto reći. Žao mi je zbog onog sinoć.

TONKO: Žao?

SLAVICA: Jučer su svi bili grubi prema vama.

Tonko se stane smijati.

TONKO: Grubi? Prema meni?

Stanka.

TONKO: Vidite, baš čudno. Nisam primijetio.

Stanka.

TONKO: Možda su i bili, ali ja nisam primijetio.

SLAVICA: Kako to? Kako to da niste primijetili?

Stanka.

TONKO: Pa ne primijećujem sve stvari. Posebno one koje me, kak' bih rekao, ne zanimaju.

Stanka.

TONKO: Ali nemojte me krivo suditi, Slavice. Prekratko ste ovdje. Mi smo vam malo čudna porodica. Vi, doduše, poznajete Lucijana. Da poznajete. Žena ste mu, supruga, životna družica. Dok nas smrt ne razdvoji. Ali ste svejedno prekratko ovdje. Nemojte misliti da ih ja ne volim. Sve, i vašeg Lucijana, pa i staroga gangstera.

SLAVICA: Zašto ste onda otišli? Zašto više ne živite ovdje?

Stanka.

TONKO: Ali ja se i vratim neki puta. Na kupanje, kao što vidite.

SLAVICA: A da niste nepravedni?

TONKO: Prema kome?

SLAVICA: Prema sebi.

Stanka. Tonko prasne u smijeh.

SLAVICA: Zašto se smijete?

Stanka.

SLAVICA: Zašto se smijete?

TONKO: Simpatični ste... i hrabri... vidite, dopalo mi se ono kaj ste jučer rekli starom gangsteru...

SLAVICA: Zašto ga zovete stari gangster?

TONKO: Zato kaj više nije mlad.

Stanka. Tonko se nasmije.

TONKO: Svi suci su gangsteri. Otišal' sam odavde da bi nas sačuval. I onda dolazim na kupanje.

Stanka. Slavica vadi iz torbice paketić.

SLAVICA: Imam, ovaj... ovo je jedan mali poklon. Lucijan je to dobio za jednu književnu večer u klubu automehaničara, ali on to ne voli. To je kako kaže za zalizane argentinske mehaničare, a ne za pjesnike, pa ako biste vi htjeli...

Tonko uzima paketić. Odmotava ga.

TONKO: O, puno hvala, šogorice, puno hvala, pa ovo je...

SLAVICA: Pacco Rabanne.

Tonko je sretan. Razgledava parfem.

TONKO: Sjajno...

Ulazi Lucijan. Ugleda Tonka kako razgledava parfem.

LUCIJAN: Što je to? Što si to napravila?

Stanka.

SLAVICA: Dala sam Tonku.

Lucijan ne može vjerovati.

LUCIJAN: Dala si Tonku? Što si mu dala?

SLAVICA: Onaj parfem, rekao si da ćemo ga pokloniti nekome u Zagrebu, pa sam mislila...

LUCIJAN: ...pokloniti ga onome kome je najpotrebniji...

Stanka. Lucijan se počne tresti.

LUCIJAN: To mi radiš, to mi radiš iza mojih leđa, to mi radiš!

TONKO: Evo ga, evo ga, vraćam parfem.

LUCIJAN: Gotovo je, gotovo je... sada ga uzmi, gotovo je!

SLAVICA: Luci, molim te, Luci...

LUCIJAN: Sjećaš li se ti onog što sam ti rekao? Što su biseri, a tko su svinje?

Stanka.

SLAVICA: Svinje?!

LUCIJAN: Nemoj mi proturiječiti, da mi nisi proturiječila...

SLAVICA: Luci, smiri se, Luci, smiri se...

LUCIJAN: U ovoj kući su samo svinje! Samo svinje!!

Tog trena ulazi Tata Kraljević. Otmjen je. Ima štap. Zavitla štapom prema

Lucijanu.

TATA: Dosta! Izrode! Nisu ti ovo borbe s bikovima!

LUCIJAN: Tata, nisam tako mislio, nisam tako mislio... ja nisam mislio na tebe kada sam to rekao...

Tišina.

TATA: Gdje je Ivan?

LUCIJAN: Ja nisam htio, tata... evo, Tonko... ja te volim, baš zbog toga što te volim ne bih želio da me podsjećaš na argentinske automehaničare, jer ti si filozof automehanike i lima, a oni, oni su... oni su...

SLAVICA: Vode, čašu vode... brzo...

Lucijan posrće, a ona vadi tabletu. Dolazi Ana s čašom vode. Lucijan uzme vodu i tabletu.

LUCIJAN: Opet me trujete tabletama. To je sve maslo doktora Grossa. Hoćete me otrovati?

Dolaze Ivan i Miro.

IVAN: Luci, Luci, što je?

LUCIJAN: Ništa... žele me otrovati...

SLAVICA: Luci, smiri se, Luci...

LUCIJAN: Ja se ne dam. Pokazat ću ja njima. Svima ću pokazati.

TATA: Idemo! Što je Ana? Ti ne ideš...

Stanka. Svi gledaju u Tatu, pa u Lucijana. Sumnjičavi pogled prema Ani.

ANA: Moram kuhati...

Tata pogleda prema Ani. Ljut je.

ANA: Kuhati tata, moram kuhati....

TATA: Onda pokret!

Svi odlaze. Osim Ane. Slavica je još pokraj Lucijana.

SLAVICA: Luci... Luci, hoćeš li moći?

Lucijan je bolje, ali ima uvrijeđen izraz lica.

ANA: Samo vi odite, Slavice. Ja ću biti uz njega.

6. SLIKA

Ista soba, ali druga svjetlosna situacija. Lucijan. Telefonira.

LUCIJAN: ...ma da, važno, kako tko... Lucijan Kraljević... bili

smo zajedno, radili smo u pristaništu i sanjali o slobodi... sjetit će se on, zapišite samo Kraljević, Lucijan Kraljević... što, da nazovem za tri tjedna... ma čekajte malo, tko ste vi, znate li vi s kim razgovarate, za koga vi radite. E pa dobro, što, nema vremena... kako nema vremena... znam ja, mlada damo dobro da je rat, ali mi smo stari ratni drugovi. Kako, gdje sam bio? Pa u Argentini, valjda. Slušajte, ne zafrkavam ja vas, nego vi mene, i recite vi vašem šefu tko ga traži.

Bijesno zaklapa slušalicu.

LUCIJAN: Sramota! Komunistička sramota! Krležijanska sramota! Zajedno smo jeli disidentski kruh, progonjeni od UDBE, vrbovani od tajnih službi, krvarili smo zajedno, a sada, štakorima kao da je svejedno što sam se vratio. Krležijanska sramota!

Stanka.

LUCIJAN: Doktor Gross! Doktor Gross im je javio da dolazim. Sigurno im je napričao toliko laži o meni. Čifutski prevarant! Rekao im je da sam antisemit. Ali ja nisam antisemit. Ja sam Hrvat. Katolik i mason u jednoj osobi. To sam ja. Pjesnik iz dijaspore koji je neprekidno dizao moral našim napaćenim iseljenicima. I snažio im hrvatsku svijest. Ali ne, neće oni mene pokolebati. Kada smo zajedno sanjali hrvatsku državu govorili su mi o mjestu u Akademiji, da u Akademiji... Akademija... točno... moram nazvati Akademijul!

Okreće telefonske brojeve.

LUCIJAN: Da, Akademija... Akademija... Mikulić je u Akademiji... halo Akademija... ovdje Lucijan Kraljević... gospodina Mikulića... što, na sastanku je... ovdje Lucijan Kraljević... da, treba me se sjećati, kako odakle... iz "Našeg ozračja"... slušajte vi, molit ću lijepo... izvolite ga pozvati, i recite da ga hitno treba Lucijan Kraljević, da... molim, radi se o životu i smrti...

Ponosno se nasmješi.

LUCIJAN: Halo, Zvonko... kako tko je... pa Lucijan...

Stanka.

LUCIJAN: Lucijan Kraljević. Da... književna večer, da... e, drago mi je da si me se sjetio... pa u Zagrebu sam... kako što radim... vratio sam se!

Lucijan je nezadovoljan tijekom razgovora.

LUCIJAN: Kako? Nemoj mi pričati o sastancima! Kada ste me trebali, ja sam otkazao sve sastanke. Što? Kakva skromna književna večer?! To nije bila obična skromna književna večer! Nemaš vremena! Da se smirim! Kako da se smirim! Ovo je Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti! Kakav klasik! Pa ja sam klasik! Čekaj, ti hoćeš reći da ja nisam klasik! Ti si održao uvodno slovo pred književnu večer i što si rekao?! Klasik disidentske poezije, to si rekao, a sada me ne poznaješ! Sramota! Ti si pokvareni um! Tebe je zvao doktor Gross! Kako koji doktor Gross?! Znaš ti dobro koji doktor Gross! Krležijanska sramota! Svi ste vi krležijanska sramota!

Zaklopi slušalicu.

LUCIJAN: Diletanti! Oni bi državu stvarali! Oni! Profiteri! Ništice! Hm, vjeruju riječima jednog čifutskog razbojnika. I prave se da ga ne poznaju! Špijuni! Jugoslavenski špijuni! Mene

su tukli, ali ja nisam ništa rekao. Dobro, bila je zabuna. Zabunili su se stari udbaši, zamijenili me s nekim, ali ja im nisam ništa rekao, nikog nisam odao. A vidiš, za Mikulića sam uvijek sumnjao da radi za njih. Ali ja sam jak, bio sam jači od svih njih.

Stanka.

LUCIJAN: Što bi tek Krleža na sve ovo rekao? Ili Tin? Krleža... stari komunist, ljubimac jahti i piknika, salonski anarholiberal, a u stvarnosti komunist. Ujević, on je bio pjesnik. A Krleža je bio naša sramota. Samo Balade, i ništa drugo. Samo Balade. A Tin... to je bila hrvatska duša osuđena na patnju zbog jalovosti okoline... I u Beograd su ga otjerali. Tin je bio naš čovjek, a Krleža je bio njihov. Prodao se za svoj Zagvozd. A ja se nisam nikada prodao.

Uzme časopis, pogladi ga.

LUCIJAN: Ja sam napisao... ja sam napisao bolje! Bolje! Bolje sam napisao!

Stanka.

LUCIJAN: A svi su oni trgovci. To su oni. Profiteri duše. Tin, Tin i Supilo... to su naši ljudi.

Stanka. Ulazi Ana.

ANA: Lucijane...

Glazba.

ANA: Luci...

LUCIJAN: Baš sam nešto razmišljao.

ANA: Što to?

Stanka. Lucijan je promatra.

LUCIJAN: Pa to, kako si prodala dušu vragu.

ANA: Što to govoriš?

LUCIJAN: Nisam mislio na Ivana. Mislio sam na to kako izgledaš. Kao nekoć. Kao curica.

Stanka.

ANA: Smijem li te nečime ponuditi?

LUCIJAN: Zadovoljan sam samo i s tvojim društvom.

ANA: Moram kuhati.

LUCIJAN: I to mi je razlog. Ana, kakav je to razlog? Pa ti nisi bila predodređena da postaneš kuharica?

Stanka.

LUCIJAN: Je li?

ANA: A što sam mogla učiniti?

Stanka. Lucijan je promatra.

ANA: Mrzim te!

Prilazi Lucijanu i počne ga tući rukama.

ANA: Mrzim te! Mrzim te!

Lucijan se ne da smesti. Hvata je za ruke, a Ana klone plačući.

LUCIJAN: I ti si meni nedostajala.

ANA: Što sam mogla učiniti? Što sam mogla učiniti?!

Stanka. Lucijan je primi u naručaj.

LUCIJAN: Gledaj, koliko toga ti moram ispričati, o Argentini, o svom životu, o svemu...

ANA: Što ako me ne zanima?

LUCIJAN: Onda... onda...

Lucijan ustaje. Odlazi do gramofona.

LUCIJAN: Onda ćemo... zaplesati ples pomirenja...

Stavlja ploču. Tango.

LUCIJAN: Ples pomirenja... tango... ples strasti...

Dolazi do Ane. Prima je za ruku.

LUCIJAN: Sjećaš se, tada smo plesali fokstrot... a sada ćemo plesati tango, ples strasti, jer vremena su se promijenila...

Ples počinje. Plešu pretjerano naglašavajući korake. Lucijan vodi.

LUCIJAN: Tango mojih roditelja, Ana... tango prave ljubavi...

ANA: Znaš zašto nisam otišla na groblje?

Plešu.

ANA: Zato da bih mogla biti sama s tobom.

LUCIJAN: Ništa ti neću pričati. Ništa.

ANA: A ručak?

LUCIJAN: Zaboravi na ručak, zaboravi na vrijeme...

Plešu.

LUCIJAN: Je li Ivan ikad saznao?

ANA: Tata mu nije rekao.

Stanka.

LUCIJAN: A ti?

ANA: Nikad.

Ples.

ANA: Uvijek sam sanjala o Južnoj Americi...

LUCIJAN: I ja, Ana... hodao bih po Santa Teresiti...

ANA: Gdje?

LUCIJAN: To je plaža kraj Buenos Airesa, prekrasno mjesto, romantično... mislio sam...

ANA: Što si mislio?

LUCIJAN: Mislio sam, kako bi bilo lijepo da si tu... ti i ja na Santa Teresiti. Uvijek sam želio odvesti te na Santa Teresitu.

Stanka.

ANA: Santa Teresitu...

LUCIJAN: Ovaj ples se pleše strasno. Opusti se...

Stanka.

LUCIJAN: Tvoji pupoljci su zreli, kao osunčani cvijetovi, raskošni, nabubreni, tvrdi...

ANA: Luci, nemoj...

LUCIJAN: Osjećam te, tvoja bedra, tvoje grudi...

ANA: Luci, nemoj... ovo je samo ples...

LUCIJAN: Ples nostalgije... pusti da te vodim...

ANA: Kamo, Luci, kamo?

LUCIJAN: U strast, Ana...

ANA: Luci, kasno je...

LUCIJAN: Neće se još nitko vratiti, Ana...

ANA: Nisam tako mislila, za nas je kasno...

LUCIJAN: Kasno... nacionalni preporod, ljubavni preporod, a ti veliš da je kasno, Ana, osjećam tvoje nabore, osjećam ih...

ANA: Luci, ne sada...

LUCIJAN: Ana... Ana, osjećam strast zrele žene... Ana...

Primi je oko struka i stane ljubiti. Ana se otima.

LUCIJAN: Sjeti se one večeri, kako je bilo... sjeti se...

ANA: Ne, Luci ne...

LUCIJAN: Ne govori mi ne, kada te dobro čujem...

Ana napokon popušta. Završavaju u fotelji. Odjeća posvuda po pozornici. Glazba i dalje traje, ali čim se ugasi svjetlo, ploča počne preskakati.

7. SLIKA

Dnevna soba. Cijela obitelj je oko stola. Tata Kraljević srče.

ANA: Onda, kako je bilo na groblju?

Tišina.

TATA: Baš čudno...

LUCIJAN: Što, tata?

TATA: Ništa.

IVAN: Reci Lucijanu...

TATA: Sve je čisto, mamin grob je čist. I uredan. Bojao sam se da ću ga zateći potpuno zaraslog. A ono... lijep i uredan.

Stanka.

TATA: Čudno, uopće cijeli je Mirogoj lijep i uredan. A za Sisvete će biti prekrasan. Mirogoj je najljepši za Sisvete. Ako doživim.

LUCIJAN: Da, za Sisvete...

Stanka.

LUCIJAN: Jeste li bili kod Veselog mrtvaca?

IVAN: Zatvorio je. Ne radi.

TATA: A s obzirom na promet pogriješio je. Ali uvijek me je smetao mali izbor jela. Ali što ćeš?

Stanka.

TATA: Da... baš čudno... kakvo je to meso?!

Ivan pogleda Anu.

TATA: Kakvo je to meso?! Žilavo meso! Žilavo meso. Pa, Ana, ja nemam trideset godina! Moji zubi više nemaju trideset godina, Ana!

Stanka.

ANA: Izgleda da sam... da, nisam baš najbolje....

IVAN: Nema veze, tata... ajde...

TATA: Nemoj, sine, molim te! Hoćeš li da ostanem bez zubiju?! A baš sam se veselio ručku! Napokon! Tonko se oprao, mislim, sve je konačno tako da ću moći uživati u hrani. A vi ste mi dali žilavo meso! Ali ne, ja sam majstor kuhinje, ja dobro znam u čemu je stvar, ovo meso nije žilavo, ovo meso je loše pripremljeno, nemarno! Vatra je bila prejaka... vatra mora biti slabija.

Stanka.

TATA: Je li tako da je vatra bila prejaka?

IVAN: Ali tata, pusti...

TATA: Da sam ja davao takvo meso vojnicima, završio bih u vojnom pritvoru. U vojnom pritvoru! Sramota!

Stanka. Tata Kraljević ustane od stola.

TATA: Sramota!

Izide iz sobe van. Tišina.

IVAN: Vidiš, Luci, tako je to... s njim...

LUCIJAN: Nemoj ti meni tako je to. Hoćeš reći da nije u pravu. Ana ga je morala bolje pripremiti!

ANA: Luci, ovaj...

LUCIJAN: Znam, znam... druge su stvari bile važnije, ali to se nije smjelo dogoditi. Ja imam prijedlog!

Stanka.

LUCIJAN: Neka Slavica kuha. Prava domaća kuhinja, hrvatska škola, sačuvana od južnoameričkog utjecaja, neka Slavica kuha.

Stanka. Svi pogledaju Slavicu.

SLAVICA: Ja mogu, ako...

IVAN: Ma čekajte, sve je to... tako, to su tatini hirovi, pa nećemo valjda.

LUCIJAN: Hoćemo! Zašto ne?! Slavica zna. Ona je naviknuta. Četvero braće i dvije sestre, majka, otac, te još poneko

siroče. I svi rudari. Slavica je majstor kuhanja za mnogo ljudi. Da si čovjek Ivane, iskoristio bi priliku i poštedio svoju ženu.

IVAN: A zašto ti svoju ne poštediš?

LUCIJAN: Slavica obožava kuhati. Je li tako, Slavice?!

SLAVICA: Da, Lucijane...

LUCIJAN: Vidiš.

Stanka.

LUCIJAN: Dakle, to smo riješili. Od sutra kuha Slavica.

Stanka.

TONKO: Malo je nezgodno, ovaj, ali, ja bi se ponudio da, ak treba luk narezati, ili krumpire oguliti, ja bi vam rado pomog'o'...

LUCIJAN: Prihvaća se. Tonko pomaže Slavici!

Stanka.

LUCIJAN: Zašto ne? Svatko neka radi ono za što ima talenta. Ono za što ga je Bog obdario. Talente treba koristiti. Sve drugo je bogohuljenje. Evo, i ja sam mirmiji, bolje pišem, kad znam da moja Slavica kuha. Je li tako, Slavice?

SLAVICA: Je, Lucijane.

LUCIJAN: Evo, to je obiteljska sloga! Obiteljska sloga koju ste zaboravili u ovih dvadeset i pet godina što me nije bilo. To je obiteljska sloga!

8. SLIKA

Lucijanova soba. Lucijan i Slavica. On sjedi za radnim stolom, pokušava pisati. Ona briše prašinu. Čuje se kapanje vode. Lucijan bijesno gužva papir.

LUCIJAN: Ne može čovjek pisati zbog ove proklete vode!

Stanka.

LUCIJAN: Ubitačno za koncentraciju. Ni najprostija rima mi ne može pasti na pamet.

SLAVICA: Možda bi bilo najbolje da se opustiš.

LUCIJAN: Kako se čovjek može opustiti uz ovu vodu koja tako kaplje. Ovaj kreten od mog brata nije u stanju popraviti najobičniji krov. Sramota!

SLAVICA: Vidiš da ne stoje najbolje s novcem.

LUCIJAN: Ma nemoj. Odake ti to znaš. On je prepun novca. Sakrio ga je negdje ispod nekog parketa da nitko ne zna. Ni vlastitoj ženi neće reći. Uvijek je bio škrt. Škrt i zavidan!

SLAVICA: Meni se čini da je Ivan baš...

LUCIJAN: Šuti! Ne govori o stvarima koje ne znaš. Ja ga znam. Već kao dijete je bio takav. Nikada ništa nije želio dijeliti. Tonko je uvijek bio bolji, ali vidiš u što se pretvorio. Imbecil!

SLAVICA: Nemoj tako, molim te...

LUCIJAN: Uzimaš ih u zaštitu. U zaštitu ih uzimaš. Mene, mene trebaš uzeti u zaštitu od njih. Od te gluposti, od tog krova i vode koja kaplje. Odi kuhati, molim te.

Slavica mu pride. Pomiluje ga.

LUCIJAN: Nemoj sad. Nisam u štimungu. Kriza, razumiješ...

SLAVICA: Razumijem.

LUCIJAN: Ali proći će. Glavno je da smo tu, u Zagrebu, u Hrvatskoj, u slobodnoj Hrvatskoj... odi kuhati, molim te, sve će proći...

SLAVICA: Želiš pilulu?

LUCIJAN: Neću, tu pilulu mi je dao doktor Gross. Neću ništa

od doktora Grossa! Odi kuhati! Odi van! Odi!

Slavica izide. Čuje se kapanje vode.

LUCIJAN: Nevjerojatno. Nije valjda i ona s njima! Hm, možda bih trebao prijeći na prozu. Da, ovo ratno vrijeme nije vrijeme muza. Vrijeme je za... nešto drugo... da, eseji, kritike... pa da, kritike, pisat ću kritike, ponudit ću svoje usluge najuglednijim dnevnicima, kad čuju tko im se javio, neće me moći odbiti. Književne kritike ili kazališne, da kazališne, napraviti sliku hrvatskog kazališta u ovom trenutku, slaviti dramsku riječ, analizirati glumu, diviti se režiji, ili napasti, napasti onako kako je to znao... da, pa Matoš, kako se nisam sjetio, katolik i mason u jednoj osobi, ne Supilo, Matoš, i Hrvat je bio, pravi Hrvat, a pisao je kritike, kazališne kritike je pisao Matoš, da, Matoš, kritike, ili kolumnu, kolumnu pisati, analizirati stanja u narodu, od svega, intelektualni prikaz društva, sliku objektivnu naroda našeg, i to s distance, umjetničke naravno, ali i geografske, i to Lucijan Kraljević, um koji se izliječio komunizma, a fašizam nikad nije priznavao, tata će biti sretan. Slobodoumni Hrvat, nije ga bilo dvadeset i dvije godine. Da. Kolumna, kulturna, politička...

Prilazi paketu. Raspakirava ga.

LUCIJAN: A ovo blago...

Vadi van časopise. Gladi ih.

LUCIJAN: Nikad nisam imao novca da sâm izdam knjige. A hulje iz "Obzorja" su govorili, poezija nije važna, gospodine Kraljeviću, poeziju se čita, čita se na večerima poezije, u klubu alatničara, automehaničara, rudara, nogometnom klubu, tamo se čita poeziju, gospodine Kraljeviću, a knjige nitko ne kupuje, važna je politika, govorili su. Ali objavit ću ja vas... tri zbirke, ako vas neće Akademija, hoće vas netko drugi... pokazat ću tati, pokloniti mu knjigu za rođendan, da, treba nazivati stare suborce, treba ih pronaći...

Prilazi telefonu. Mrak.

9. SLIKA

Tonko i Slavica u kuhinji. Tonko reže luk, a Slavica krumpire.

SLAVICA: Tako... odlično...

TONKO: Kaj je dobro?

SLAVICA: Da. Baš kako treba.

Tonko je sretan što je dobro narezao luk.

TONKO: Ah...

Briše oči pune suza.

SLAVICA: Joj, pa vi plačete.

TONKO: Ma da... to su gastronomske suze...

SLAVICA: Od luka?

TONKO: Ma da. Inače... nisam plakao, ima već dvadeset i pet godina.

Stanka.

SLAVICA: Dvadeset i pet godina?

TONKO: Možda i dvadeset i šest.

Stanka.

TONKO: Iz uvjerenja nisam plakao...

SLAVICA: Iz uvjerenja?

TONKO: Pa da... kaj vi mislite, pa gdje bi bil kad bi stalno plakal? Jasno, uvijek je bilo dovoljno razloga, ali, znate, pogo-

tovo onda kad je razloga previše, ne treba plakati, jer znate onda počnete često plakati, a opet često plakati nije dobro, jer gledano s katarktičke strane...

Stanka. Tonko se nasmije.

TONKO: Ah... evo ga... opet sam u filozofiji...

SLAVICA: Pa da... Luci je rekao da ste studirali filozofiju.

TONKO: Da... I prešao na automehaniku... čudno, velite...

Stanka.

TONKO: Već šesnaest godina nisam filozofirao, možda čak i sedamnaest, i sad...

SLAVICA: Filozofirao o suzama.

TONKO: Evo, sad sam u vašem društvu počeo filozofirati. A od studija nisam filozofirao... a bogme ni plakao...

Stanka.

TONKO: Da... vi ste me doveli do toga da filozofiram. To je vaš utjecaj.

Stanka.

SLAVICA: Moj?

TONKO: Da, vi ste inspirativni... vi sigurno i Lucijana inspirirate za njegove pjesme.

Slavica tužno uzdahne.

SLAVICA: Eh, kad bi to tako bilo...

TONKO: A nego kako? Evo, mene ste u petnest minuta odveli u filozofske staze. U staze koje sam napustio prije sedamnaest godina... ili možda šesnaest... da... filozofirao...

Na scenu ulazi Ana, hoda tako da nikog ne primijećuje, kao da je u oblacima.

TONKO: Bok, Ana...

ANA: Bok...

Ode do fotelje te zaneseno sjedne.

TONKO: Hm... čudno...

SLAVICA: Dajte Tonko, pa vama je sve čudno.

TONKO: Hm... da...

Ulazi Ivan.

IVAN: Bok... ej, Ana... dobio sam majstore.

Stanka.

TONKO: Majstore? Kakve majstore?

IVAN: Pa za krov. Ana, doći će majstori za krov.

TONKO: Za krov?

IVAN: Joj, Tonko, pa kaj ti stvarno ništa ne čuješ?

TONKO: Ne...

IVAN: Da si izgubio čulo mirisa, to me ne čudi, ali za sluh...

Stanka. Tišina.

IVAN: Zar ne čuješ?

TONKO: Kaj?

IVAN: Kapanje vode.

TONKO: Ne.

Stanka.

SLAVICA: Ni ja ništa ne čujem.

Stanka.

IVAN: Stvarno, ništa se ne čuje.

Stanka. Pogledaju se međusobno.

IVAN: Da, ali majstori će svejedno doći. Jesi li čula, Ana, doći će majstori!

ANA: Majstori?

IVAN: Da, za krov, za kapanje vode...
ANA: Aha... majstori...
Stanka. Sjedne kraj nje.
IVAN: Ana, ljubavi, Ana, jel' ti dobro?
Stanka.
IVAN: Ana, da te odvedem do Lentića?
Stanka.
ANA: Lentića?
IVAN: Da, doktora Lentića...
Ana se izazivački nasmije.
ANA: Ti bi mene k Lentiću...
Stane se smijati.
ANA: Lentiću?
Ana ustaje odlazi do gramofona. Stavi ploču. Ponovno tango. Počne plesati. Svi je gledaju u čudu.
IVAN: Ana... Ana... ne to... nemoj to, molim te! Je li ti dobro? Ana!
Ana se i dalje njiše. Tonko pogleda Slavicu.
TONKO: Nisam plesao dvadeset i dvije godine.
Slavica ga pogleda.
TONKO: Ili možda dvadeseti i tri. Prije studija sam prestao plesati. Zna, filozofi ne plešu.
Tonko se pomiče u ritmu glazbe.
TONKO: Želio sam napisati traktat o plesu. Još na univerzi.
SLAVICA: I?
TONKO: Odustao sam. I od plesa i od univerze. Jedini traktat koji sam napisao bio je traktat o šrafncigeru.
Stanka.
TONKO: Kad su me srušili, prešao sam u praktičare šrafncigera.
Stanka. Slavica ga u čudu pogleda. Ivan u čudu gleda Anu koja se ljulja.
TONKO: I tako sam postao automehaničar: Slavice, vi ste prva osoba kojoj sam ovo ispričao.
Slavica ga pogleda. Tonko se dalje ljulja u ritmu plesa, dok Ana uistinu pleše.
IVAN: Ana! Ana! Što je s tobom? Ana?! Zašto tu melodiju?!
Otvoraju se vrata. Ulazi Tata Kraljević. Zamahne štapom.
TATA: Što je ovo? Što je ovo?!
Svi se umire.
TATA: Što je ovo?!
Dolazi do gramofona te makne ploču.
TATA: Tko je stavio ovu ploču?! Tko je stavio ovu ploču?!
ANA: Ja, tata...
TATA: Lijepo sam rekao, ova ploča se ne sluša u ovoj kući. Ovu kompoziciju ne slušamo više u ovoj kući! To je pjesma mene i vaše majke! Moj prvi ples s tvojom majkom, Ivane, bila je ova kompozicija. Radnički dom. Sindikalni ples. Studenti prava i kuharske pripravnice. Ja i vaša majka. Plesala je tango bolje od svake druge kuharice. Bila je najbolja plesačica od svih kuharica. Ovo je bio naš ples! Vi vrijedate uspomenu na mamu!
Stanka.
IVAN: Tata, nemoj, Ana nije tako mislila...
TATA: Tvoja mama i ja. Zbližavanje radničke klase s intelek-

tualcima. I tako ste nastali vi. Produkt zbližavanja radničke klase s hrvatskim sudstvom. Samo što sam ja uvijek bolje kuhao od vaše majke. Uvijek! A ona je zato mene osudila! Osudila me na vas! I ti, sine Ivane!

Prošnjofa zrak.

TATA: Tonko se oprao. Hm... Pacco Rabanne... Što radi moj miljenik?

Stanka.

TATA: Što radi Lucijan?! Je li on to cijeli dan telefonira?!

IVAN: Tata, Luci je pronašao neke veze, pa zove, znaš...

TATA: Veze, veze... uvijek veze... mi Hrvati ništa ne možemo bez veza. Koga zove? Opet neku imenicu osrednjeg roda čije ime završava na o, svi osrednji rodovi završavaju na o, Škoko, Kreko, Sprečo, a zajednički im je nazivnik govnoooo... s takvima se druži naš Luci, ha? I traži veze. Cijeli je dan telefon zauzet jer moj sin razgovara s nekim govnoooooom. A ja ne mogu dobiti pogrebni zavod. Zovem pogrebni zavod, a nemogu dobiti vezu. Zadnja rata, Ivane, kažu da nisu dobili, a lijepo sam im poslao. Zadnja rata. Tražim novog upravitelja, I taj se sigurno zove na ooo... Šroljooo... Ščerboooo... novi upravitelj... a poslao sam im zadnju ratu... a oni bi mene htjeli pokopati kao govnooo... e pa ne može... predsjednika suda Kraljevića oni bi pokopali kao govnooo....

Prilazi telefonu. Podigne slušalicu.

TATA: Opet priča. (*Prilazi vratima.*) Lucijane! Lucijane!! Prekini! Spusti slušalicu! Nije ti ovo Buenos Aires! Nisu ovo borbe s bikovima! Spusti slušalicu! Kretenu jedan! Spusti slušalicu!!

Stanka. Svi su skamenjeni.

TATA: Moj sin - govnooo!

Uto zazvoni telefon.

IVAN: E, vidiš tata! Vidiš da je linija slobodna.

Nekoliko njih krene prema slušalici. Ali Tata podigne slušalicu.

TATA: Halo, Petar Kraljević, sudac u miru. Da... koga? Koga!! Koga?! Da...

Pružna slušalicu Ivanu.

TATA: Za tebe....

IVAN: Halo, da... da... ne... ne... da... a kada... ha, dobro... da... da... da...

Spušta slušalicu.

ANA: Tko je bio?

IVAN: Majstori... zove da kažu kako ne mogu doći...

TATA: Što ne mogu?

IVAN: Zvao sam majstore da poprave krov. Ova voda što kaplje. Rekli su da će doći sutra. Sad opet ne mogu. A sve smo dogovorili.

SLAVICA: Pa dobro, nije to tako strašno, znate....

TATA: Što se vi miješate?

Stanka.

TATA: Ha, što se vi miješate? Je li vas netko nešto pitao?! Je li vama voda kaplje ili nama?! Dobro kaplje, i vama, ali kaplje i nama.

IVAN: Tata, molim te, tata...

TATA: Samo zato što vas je onaj izrod od mog sina doveo pod ovaj krov ne mora značiti da vi ovdje možete nama krojiti

našu kućnu politiku, našu kućnu misao. Da, našu kućnu misao...
Stanka.

TATA: A znam ja vas sve. Znam vas ja kad sam vas spašavao od komunističke ruke, misleć da se time borim za Hrvatsku. Ja sam vam, gospodo, pravi Hrvat, pravi, katolik i mason u jednoj osobi, djevica uma, gospodo, a što ste vi, molim vas?!
Stanka.

TATA: Znam ja sve vas iz "Ozračja", "Obzorja", svi ste vi bolesnici, bolesnici duha ste vi, vama je sigurno cijela familija pisala u tim bolesničkim novinama. Vi ste svi ovisnici tih bolesničkih novina. Svi ste vi bolesni, na čelu s mojim sinom... a i ti, Ivane... do malo prije si bio jedini normalan u kući... dok se nije vratio ovaj bolesnik i ti si poblesavio.
Stanka.

TATA: Miro... on je jedini poštenu Hrvat u ovoj kući. Ali i on će zakržljati. Nije ni čudo kad mu dajte da jede takvu govedinu. Ja da izgubim zube, a Miro da zakržlja. To ste vi!
IVAN: Tata, molim te, prestani...

Slavica zaplače.

TATA: Što da prestanem? Što da završim? Uskoro ću umrijeti, a još nisam završio. Plačete, gospodo, ha, plačete... meni su mnogi plakali na sudu pa ništa nije pomoglo. Samo vi plačite. A znate li vi, gospodo, da sam ja bolestan? Znate li vi da sam ja bolestan?! Da, još malo pa me nema, pogrebni zavod, zadnja rata!

Stanka. Pokaže na svoju glavu.

TATA: Ali zato ima jedno mjesto gdje sam zdrav. Jedno jedino mjesto gdje sam ja zdrav, gospodo. A znate li koje to mjesto? Evo, vidite ga, pogledajte ga...

Drži se za glavu.

TATA: To je mjesto gdje sam ja zdrav. A gdje ste svi vi bolesni na čelu s vama, vašim suprugom, mojim sinom. A vidite, ja sam tu zdrav. Bez obzira što mi cijeli dan kaplje po glavi. Ja sam zdrav, a vi ste bolesni.

Slavica plače, Tonko je u strahu pored nje, a Ivan mu kao nešto želi reći.

IVAN: Tata, ipak nije vrijeme.

TATA: A ja sam vas branio, glave vam spašavao, borio se za Hrvatsku, vraga borio, ja sam Hrvatsku zapravo upropaštavao preko vas. Iako sam uvijek želio najbolje. Tu je razlika, vi ne želite najbolje, a ja želim.

Stanka.

TATA: A sad kažu da nisam platio zadnju ratu.

Stanka. Okrene se i krene prema sobi. Zatim zastane. Pogleda Slavicu.

TATA: Poznate li vi možda nekog iz pogrebnog zavoda?

Pogleda Slavicu koja plače.

TATA: Zadnja rata... pogrebni zavod... no, poznajete li ili ne poznajete?

Slavica niječno odgovori glavom.

TATA: Pa da, kako bi i znali. Pa da... odakle ste vi ono... da... vama su svi pokopani u Lici, u pogrebnom zavodu nema nikog iz Like... da... zadnja rata... da...

Odlazi. Ivan sjedne u fotelju.

IVAN: Isuse, što je postao težak. Oprostite, ali nije bio uvijek

takav.

TONKO: Ma vraga nije. Uvijek je bio takav.

Stanka.

IVAN: Nemoj, Tonko, molim te...

Tonko stavi ruku Slavici na leđa, ona je i dalje uplakana.

TONKO: Vidite, to je ono kaj sam vam govoril u vezi plača. Plačete i plačete, i nitko nije sretan. Ni vi niste sretni, nitko nije sretan, zato vam ja ne plačem, a zapravo to je to, gledajte, meni je super; zato vam velim, ne treba plakati...

Slavica tuleći izleti iz sobe.

TONKO: Slavice, nemojte ići...

Stanka.

TONKO: Hm... to vam je tako... Slavice, ne trebate plakati...

ANA: Opet neće doći majstori.

Stanka.

ANA: Stvarno, Ivane, opet neće doći majstori. Ti si stvarno kandidat za muža godine. Zašto opet neće doći?

IVAN: Pa ništa, mali se vratio na par dana, a sad su ga opet mobilizirali.

ANA: Zašto tebe ne mobiliziraju?

Stanka.

IVAN: Nemoj opet...

ANA: Zašto ti nešto ne učiniš za domovinu? I tako nikakve koristi od tebe. Ništa ti ne možeš ništa organizirati, ništa... najobičniji popravak, sve je to zato što si škrt. Škrt! A nekoć nisi bio škrt...

IVAN: Molim te, učinio sam...

ANA: Znaš što je najgore, gori si od Tonka, od Tonka si gori, a gori si i od Lucijana, čak i od svog Lucijana si gori.

Izlazi van.

IVAN: Ana...

Stanka.

TONKO: Pa dobro to s kapanjem, znaš, to ti je bez veze...

IVAN: Šuti!

Stanka.

TONKO: Pežo vam je sutra gotov... mislim da nemaš razloga...

IVAN: Šuti!

Ivan ustaje i odlazi. Tonko ostaje sam.

TONKO: Da, Pežo je sutra gotov... hm... koliko godina... šesnaest... ili možda sedamnaest nisam filozofirao... Slavica... Slavica... dvadeset i dvije godine... ili čak dvadeset i tri, nisam plesao... danas sam htio plesati, ponovno sam bio filozof koji pleše... Slavica...

Čuje se kapanje vode.

TONKO: Fakat kaplje... a ja sedamnaest godina nisam filozofirao... kaplje... Slavica...

10. SLIKA

Lucijanova soba. Lucijan sjedi uza stol, nešto piše. Čuje se kapanje vode. Na krevetu je Slavica koja plače.

LUCIJAN: Ne dolazi u obzir... ne, ne, ne dolazi u obzir!

Stanka.

LUCIJAN: Samo me dekoncentriraš. Ne mogu pisati zbog tebe. I ove vode...

Stanka. Pogleda prema njoj.

LUCIJAN: Ja se ne vraćam! Ako se želiš vratiti, vrati se sama! Ovo je moja domovina! Ovo je slobodna Hrvatska! Ja je želim graditi! Želim sudjelovati, biti koristan... ne... ja se u Argentinu ne vraćam!

Stanka.

LUCIJAN: Tamo su samo rudnici, klubovi alatničara, nogometni klubovi... Luke, mesnice, žitnice i doktor Gross. Ne, ne dolazi u obzir, ja se u Argentinu ne vraćam.

SLAVICA: Ali rekao si, rekao si... ako ovdje ne bude... ako ovdje bude... ako nam bude teško, da ćemo se vratiti,

LUCIJAN: Pa je li ti teško? Nije. Malo kuhaš, malo radiš, malo... se družiš, malo ovo malo ono, što ti fali?

Stanka. Slavica plače.

LUCIJAN: Slušaj, prestani već jednom! Što misliš odakle nam novac za kartu? Ionako sam se već zadužio za karte.

Slavice se prene.

SLAVICA: Zaduzio? Kako?

LUCIJAN: Falilo je. Vidiš da ne znaš kako sam sve organizirao da stignemo ovamo. Nemaš blage veze o tome koliko košta avion. Pa što misliš kako smo stigli?

SLAVICA: Zaduzio?

Stanka.

LUCIJAN: Nisam previše.

SLAVICA: Zaduzio? Posudio? Od koga si posudio?

Stanka.

LUCIJAN: Posudio...

SLAVICA: Luci, kako ćemo vratiti ako si posudio?

LUCIJAN: Pa nećemo vratiti.

SLAVICA: Kako nećemo? Od kog si posudio...

Stanka.

LUCIJAN: Nemoj se ti ništa brinuti.

SLAVICA: Kako nećemo... Luci... ja sam uvijek vraćala, ja sam iz obitelji koja je uvijek vraćala... Luci, molim te, od koga si posudio novac?

Stanka. Lucijan se nasmiješi ponosno.

LUCIJAN: Od doktora Grossa.

SLAVICA: Od doktora Grossa.

LUCIJAN: Da, hvala Bogu, od koga drugog, on ima novca koliko mu treba. Može nešto i taj čifutski prevarant uložiti u stvaranje hrvatske države.

SLAVICA: Uložiti?

LUCIJAN: On ni ne zna, ali to je dobrovoljni prilog. Neki su dali novac za oružje, a on je dao novac da se pjesnik Lucijan Kraljević vrati u domovinu, tamo kamo pripada, tamo gdje mu je mjesto. To je mali prilog židovske zajednice u Argentini za stvaranje hrvatske države.

SLAVICA: Luci, kako si mogao, Luci...

LUCIJAN: Kako sam mogao? Pa što je drugo preostalo? Ha, ha, on je odmah htio lihvariti, ha, ha, a niti ne zna da je to zapravo dobrovoljni prilog.

Stanka.

LUCIJAN: Sad vidiš, nećemo se vratiti...

Slavica ponovno zaplače.

LUCIJAN: Opet! Pa to je stvarno već previše! Hej! Što ti je?!

Ja sam nas izbavio, preporodio, napokon slobodni, u slobodi slobodni...

Stanka.

LUCIJAN: Što ti hoćeš? Konačno je krenulo... vidiš, ja pišem, pišem zbirku, razgovarao sam s Maticom, ponudio pjesme, rekli su, oh, gospodine Kraljeviću, vrlo smo zainteresirani, kako ne, ali nove radove, o domovinskom ratu, o krvarenju domovine, rekli su, objavit ćemo, zbirku, sve, domoljubna poezija, ali ne iz daljine, nego ovdje, ona koju će se čitati na bojišnicama, dosta je kluba alatničara, živjele književne večeri na bojišnicama, život ljubavi, rekli su, još samo moram napisati, to će biti trilogija, prvi dio, kako su nas napali, drugi dio, kako smo se obranili, a treći dio, najslavniji dio, tek će doći, kako smo ih otjerali! Lucijan Kraljević: Trilogija o metku i domovini, tako bi i Matoš napisao, naslovio, dosta eskapizma! Sada samo moram sjesti i napisati. Razumiješ? A ti bi se vratila? Gluposti...

SLAVICA: Ti si posudio novac od doktora Grossa.

LUCIJAN: Dosta! Opet ti o doktoru Grossu! Što je tebi doktor Gross?! Je li?! Što je tebi doktor Gross?!

SLAVICA: Ništa, Luci, ništa...

Stanka.

LUCIJAN: Jel me voliš?

Slavica kimne glavom. Zagrlj ga.

LUCIJAN: No, vidiš, tako, ja te trebam, ljubavi, jer ti si pomogla Lucijanu Kraljeviću kad mu je bilo najteže, i ti ostaješ... je li tako da ostaješ?

SLAVICA: Da, Lucijane...

LUCIJAN: I ne želim više ništa čuti o doktoru Grossu.

Slavica kimne glavom.

LUCIJAN: Upamti, ti si žena živućega hrvatskog klasika, uskoro će sve biti bolje, dobit ćemo zajam, primit će me predsjednik, da, on je katolik i mason u jednoj osobi... on razumije patnje pjesnika koji je u tuđini sanjao... on je bio tuđ na svome, a ja na tuđem. On će razumjeti. A sad na posao... Ustane s kreveta te krene prema stolu. Sjedne. Čuje se kapanje vode. Piše. Zgužva

papir pa ga baci u koš.

LUCIJAN: Kaplje! Opet kaplje! Kako čovjek može kad kaplje! Nisu u stanju najobičniji popravak izorganizirati. Nisu u stanju.

Stanka.

LUCIJAN: Da, trilogija... Slavice, ajde, učini mi ljubav, hoćeš?

Slavica kimne glavom.

LUCIJAN: Odi u kuhinju! Moram se koncentrirati...

II. SLIKA

Na trosjedu su Tonko i Miro. Stol je prostrt. Iz kuhinje se čuje žamor.

TONKO: Dobro, a sad mi reci kaj je bilo tak hitno...

MIRO: Kužš, striko, ovaj, ja sam ovaj, kužš...

TONKO: Kaj si?

MIRO: Ovaj, vozil sam je...

TONKO: Čekaj, nisi valjda i meni razbil auto?

MIRO: Ne, ne, striko, ne, ne... ja sam je, ovaj, kužš, pital sam je, dal bi se ona kužš vozila s menom, i ovaj, rekla je da bi...

TONKO: Pa kaj sam ti ja govoril, pa zna striko, pa ti si zgo-
dan dečko, pa da, vidiš...

MIRO: Da, da, kužš, i seli smo u auto, i tak smo se vozili,
kužš...

TONKO: I?

MIRO: I ovaj, kužš, ono nismo previše pričali, neg smo se
vozili, vozili smo se ovaj, i vozili...

TONKO: I?

MIRO: Ja sam kužš vozil, a njoj je, ovaj, suknja kužš, bila tak,
da, da, da sam joj poskrivečki gledal noge...

TONKO: I?

MIRO: Ima, kužš, dobre noge, kužš, nijedna dlaka, glatko sve,
kužš, striko, i tak smo se vozili... i vozili...

TONKO: I?

MIRO: I tak smo se ovaj vozili, a onda mi je nestalo benzina,
kužš...

Stanka.

MIRO: I onda smo otišli na pumpu, tam, pumpu, kužš kod
Ribnjaka pumpu, pa smo natankali, ovaj ja sam natankal, a
onda je sedila unutra...

TONKO: I jeste pričali kaj?

MIRO: Ne, kužš, nismo ovaj pričali, ona je sam' rekla, da joj je
kužš buraz u vojski, i da joj je bivši frajer; kužš, ono isto tam.
I rekla mi je da joj buraz dela u vojnoj kuhinji, kužš, da je
kuhar; a ja sam onda rekal da je meni deda kuhar, zapravo da
je bil kuhar u vojsci, a da je inače sudac.

Stanka.

MIRO: Onda me pitala kakav sudac, a ja sam joj kužš rekel
da je pravi sudac. Ha, ha... kužš valjda je mislila da je bil kužš,
ono košarkaški il' nogometni, kužš. Onda se nasmijala, i rekla
kak' joj bivši dečko nije u kuhinji neg' na, na Sunji... i kak ga
više ne voli, al se ipak boji da mu se nekaj ne dogodi...

TONKO: I? Kaj je bilo onda?

MIRO: Kaj bi bilo? Kužš, niš ni bilo... još je rekla da bi bilo
lepo kad bi mogli otići u MacDrive, da je s bivšim, ovaj
dečkom, uvek išla u MacDrive kad su išli u Graz, a da joj je
buraz uvek sanjal o tome kak' dela u Grazu, u MacDriveu,
kužš... I tak, kužš, kak' ni bilo MacDrivea, tak smo se vozili,
kužš, i vozili, i kužš, ja ovaj, nisam znal, znaš, striko, nisam kužš,
znal, htel sam je, kužš, ovak...

Primi Tonka za nogu.

MIRO: Ovak sam je htel primiti, kužš...

Tonko mu makne ruku.

MIRO: Al, kužš, onda me bilo, ovaj kužš, to mi je, onak', bilo
bez veze, kužš...

TONKO: Kaj si se prepal?

MIRO: Kužš, kaj bi se prepal... da, zapravo, sam se prepal, da
mi ne pobegne, da je mogu voziti opet po gradu... I onda,
kad sam počel mislit kak' bi bilo lepo da, da, da je primim,
onda sam opet videl da bu mi falilo benzina, kužš, pa da bum
opet moral tankat, a više, kužš nisam imal love, onda sam je
doma otpelal...

TONKO: I kaj je rekla?

MIRO: Rekla je sam' hvala na vožnji.

Stanka.

MIRO: Kaj veliš?

Tonko razmišlja.

MIRO: Kaj misliš? Striko, imam šanse?

TONKO: Hm...

Stanka.

MIRO: Reci, striko, kužš, pliz!

TONKO: Imaš...

MIRO: Imam?

Miro od veselja stane Tonka lupkati šakom u rame.

MIRO: Imam, veliš, imam...

TONKO: Al' sada s ove strane moraš biti oprezan, jer; lučenje
erotskog od duševnog, ali i metafizičko jedinstvo, Miro, je
nešto što bi trebao čuvati ak si se odlučil, ali osim duševno-
ga, što evidentno postoji, fizičko nije zanemarivo, moj Miro, i
onda s te dijalektične strane, nekaj treba napraviti, baš
dijalektički...

MIRO: Striko, kaj to govoriš?

TONKO: Kak'?

MIRO: Kaj mi, kužš, filozofiraš? Kak to da ti ovaj sad filozofiraš?

Stanka.

TONKO: Filozofiral sam? Da... gledaj, Miro, znaš kaj bi trebal,
u najpovoljnijem trenutku, trebal bi... hm... znaš, trebal bi...

Nervozno prolazi rukama po trosjedu.

TONKO: Znaš, trebal bi... nekak' bi trebal...

Zavuče ruke ispod trosjeda.

MIRO: Kaj, striko, reci kaj?

TONKO: Trebal bi...

*Ispod trosjeda izvuče nešto. Začuden je i zbunjen. To su ženske
gaćice. Tonko drži u zraku ženske gaćice. Miro ugleda ženske
gaćice, počne se smijati.*

MIRO: Kužim striko, kužim, ha, ha, super, kak' ne, kužim... kak
si to izvel, ovaj kužš, ti si k'o onaj kak' se zove kužš, David
Copperfield, kužš...

*Tonko i dalje drži ženske gaćice u zraku. Potpuno je zbunjen.
Skamenjenog lica gleda prema kuhinji.*

MIRO: Mama, mama! Dođi, vidi kaj je našel striko! Mama!
*Dolazi Ana. Gleda Tonka kako drži njene gaćice u rukama. Kad
je vidi ih brzo sakrije iza leđa.*

ANA: Tonko! Tonko, što to imaš?!

Stanka.

ANA: Tonko!

Tonko joj pokazuje gaćice.

ANA: Vrat! To su moje...

Stanka.

MIRO: Hu, hu, to su mamine... ha?

Stanka. Tonko mirnog lica vraća Ani gaćice.

ANA: Kod peglanja, su mi pale... valjda kod peglanja...

MIRO: Mama je zgubila gaće kod peglanja....

Ulaze Slavica i Ivan.

MIRO: Znae kaj se dogodilo, mama je zgubila gaće kod
peglanja!

Ana mahinalno sakrije gaće, a onda ih ipak pokaže.

ANA: Da, kod peglanja...

IVAN: No, dobro, kada ćemo jesti?

ANA: Sad ćemo... za pet minuta...

IVAN: Što radi Lucijan?
SLAVICA: Stvara.
IVAN: A tata, hoće on doći?
ANA: Valjda hoće.
IVAN: A što imamo?
SLAVICA: Pohanu piletinu.
IVAN: Pohanu piletinu? Isuse Bože, pohanu piletinu?!
Mrak.

12. SLIKA

Ručak. Svi sjede za stolom osim Lucijana. Na čelu sjedi Tata.
TATA: Piletina!
Stanka.
TATA: Bijelo meso, batak, karabatak... jedino što mogu podnijeti su krilca.
Stanka.
TATA: Krilca... meni krilca...
MIRO: A meni trtice...
ANA: Biškupa, Miro, to se zove biš kup...
TATA: Zašto ne počnemo?
IVAN: Pričekat ćemo, Lucijana... sad će on...
SLAVICA: Za koju minutu.
TATA: Minutu... piletina je ionako grozna, ali ako je hladna onda mi je još gora. Neki kažu da je pohana piletina bolja kad je hladna, ali to je laž. A Lucijana nema... Moj sin, egoist, uvijek je bio egoist. Je li, kako se zovete, Slavica, je li tako da je moj sin egoist?
Stanka. Slavica ne odgovara.
TATA: Egoist...
IVAN: Nemoj tako, tata, on upravo stvara.
TATA: Stvara, on stvara samo probleme. Jedino što je kod piletine dobro je to što ne uništava zube. Možeš je gristi, koliko te volja.
Stanka.
TATA: Lucijane! Ručak! Lucijane! Piletina, žena ti je spremila piletinu, pravu iz inkubatora, Lucijane!
Stanka.
MIRO: Dedo, znaš kaj je striko Tonko našel?
Stanka.
ANA: Miro...
MIRO: Striko Tonko je našo mamine gaće u trosjedu...
Stanka. Tata pogleda.
MIRO: Kužš ono, našo u trosjedu mamine gaće...
Ana se nasmije. Tata ustane od stola. Čuje se kapanje vode. Odlazi do trosjeda. Gleda ga. Opi pava.
IVAN: Što to radiš, tata? Ručak je na stolu...
TATA: Piletina... piletina...
Sjedne na trosjed.
TATA: Ana!
Stanka. Ana je preplašena.
ANA: Da, tata!
Slavica u znak podrške potapša Anu po ruci.
TATA: Ovamo dođi...
Ana se nećka.
TATA: Dođi, nešto bih ti rekao...

IVAN: Daj, tata, dođi za stol...
TATA: Šuti! Neka Ana dođe ovamo...
Ana ustaje, crvena je.
IVAN: Što sad hoće?
ANA: Ne znam.
IVAN: Daj, tata, nemoj grjaviti. Dođi za stol.
Stanka. Ana ustane, dođe do trosjeda.
TATA: Sjedi!
Ovaj razgovor drugi ne mogu čuti, jer Tata govori tiho. Ana sjedne.
ANA: Da, tata...
TATA: Na trosjedu... na ovom trosjedu... prije dvadeset godina na ovom trosjedu...
ANA: Da, tata...
TATA: Sjećaš se? Došao sam ranije s posla, i zatekao sam vas na ovome trosjedu. Tebe i mog Lucijana... na ovom trosjedu... oprostio sam ti, na ovom trosjedu... naučio sam te kako mrziti Lucijana, on ništa drugo ni ne zaslužuje... naučio sam te živjeti s Ivanom... egoist, Ivan nije egoist... a ja sam te trpio... što ti misliš da sam ja glup?
Stanka.
ANA: Tata, neće se više ponoviti, tata...
TATA: Zašto? Zašto si to napravila?
Stanka.
TATA: Naučio sam te biti kuharica.
Ana spusti glavu. Zajeca.
TATA: Ne želim škandale. Nikad nisam želio škandale. Ja mrzim egoiste i škandale. Mrzim i piletinu, ali škandale mrzim više nego piletinu. Ja te nikad nisam volio, ali te je volio Ivan. Da je moja pokojna to meni napravila, ja bih je već nekako poslao u zatvor: Lucijana nisam htio poslati u zatvor; bilo mi je bolje dok je bio u Argentini. Da ga ne vidim. I da ga ti ne vidiš. On se vrati, a vi drugi dan u trosjedu.
ANA: Tata, neće se više ponoviti. Eto, neće...
TATA: Ako neće, onda neće biti ni škandala...
Stanka.
ANA: Obećajem, tata...
TATA: Ajde, bježi za stol da te ne vidim...
IVAN: No, tata, jeste li gotovi s tim tajanstvenim razgovorima?
Tata se okrene, nasmije se.
TATA: Jesmo, sine... jesmo...
Čim Tata ustane, u sobu ulazi Lucijan, gura veliku kartonsku kutiju.
LUCIJAN: Tata, vidi, tata...
Tata sjedne za stol, ne obraćajući pozornost.
TATA: Piletina, Lucijane, piletina... tvoja draga rudarica je napravila piletinu.
Stanka.
IVAN: Što je to, Luci?
LUCIJAN: To je... to je... iznenađenje... to su plodovi... plodovi moga dvadesetogodišnjeg rada...
Miro se zakašlje.
TATA: Prašina... to je samo prašina... dobit ćemo astmu, još mi samo astma fali? Razbolit ćemo se od tvojih plodova.
Piletina...
Stanka. Čuje se kapanje vode.
TATA: Opet kaplje... Tonko, kad ćeš to srediti?

TONKO: Ja?

TATA: Pa ti si mehaničar. Neće valjda Ivan. Krilca, jedino što valja su krilca...

LUCIJAN: Tata, vidi!

Lucijan vadi časopise iz kutije.

LUCIJAN: Vidi, ovo je bogatstvo... "Naše ozračje", "Obzorje", tata... vidi!

TATA: Vrlo dobro, gospodo... vrlo dobro... je li, koliko ste ono braće i sestara imali... velika obitelj...

SLAVICA: Velika, gospodine Kraljeviću, velika...

LUCIJAN: Tata, vidi! Vidi! Sve ćemo to objaviti! Sve!

Tata Kraljević ustaje od stola.

TATA: Nije loše za piletinu, nije loše, ali, govedinu, kuhanu govedinu, moj recept ili špikovanu, morate naučiti, špikovanu, za zube je špikovana, prije nego što umrem, dobru špikovanu govedinu...

LUCIJAN: Vidi!

Do Lucijana dolazi Ivan, zainteresirano gleda.

LUCIJAN: Vidi, tata!

TATA: S hrenom ako je kuhana, a može i paradajz, šaša, Pičulinov recept, ha Pičulin, je li Tonko, skoro sam zaboravio na Pičulina, to je bio recept, sva sreća da si se oprao... zato sam zaboravio...

LUCIJAN: Tata! Trilogiju pišem, domoljubnu, tata, hrvatsku, tata! Ratnu!

TATA: Nemoj se derati! Nisu ti ovo borbe s bikovima!

Tata ustane. Uzme jedno krilce.

TATA: Ja idem u svoju sobu! Da, govedina... Ana, dodi po kosti, poslije...

Tata izade.

LUCIJAN: Tata! Vidi! Tata!

Stanka.

IVAN: To je sjajno, Luci, sjajno...

Ivan gleda Lucijanove časopise.

IVAN: Kad su ti rekli objaviti?

Stanka. Lucijan ustaje, prilazi stolu, Slavica ustaje, primi ga za ruku.

IVAN: Jesi se povezao s glavnima iz dijaspore, ha Luci? Da nam pomognu, tebi da pomognu, a i nama... znaš, Luci, i ja sam uvijek bio naš, kao i ti, nismo mogli drukčije preživjeti, Luci, razumiješ, što kažu tvoji prijatelji, ha, Luci, ovo je sjajno...

Lucijan mu prilazi.

LUCIJAN: Ti...

IVAN: Da, Luci...

LUCIJAN: Ti si tatu napuntau na mene... ti si ga... ti si cijelo vrijeme protiv mene radio... ti si cijelo vrijeme...

IVAN: Nisam, Luci, nisam...

LUCIJAN: Kako nisi! Ti si hulja! Ti si jedna hulja!

IVAN: Ne...

Lucijan ga uhvati za vrat. Lupi ga šakom, Ivan se sruši na zemlju. Tonko skoči te primi Lucijana.

LUCIJAN: Ti si Krležijanska hulja! Komunističko smeće! To si ti! Vi mene želite otjerati, iz moje kuće vi mene želite otjerati! Ja sam katolik i mason u jednoj osobi, to sam ja! A vi ste smeće...

Ana pritrči Ivanu koji leži na podu.

LUCIJAN: To ste vi! Krležijanske sramota! A ja sam matoševski ponos! A vi ste sramota! Svi ste vi sramota!

Slavica prilazi Lucijanu.

SLAVICA: Luci, lijek, popij, molim te!

LUCIJAN: Lijek! Kakav lijek! Vas sve plaćaju Židovi, plaća vas doktor Gross, vi hoćete uništiti Lucijana Kraljevića, svi vi želite uništiti Lucijana Kraljevića, svi ste vi...

SLAVICA: Luci, popij, molim te, popij... Miro donesi vode, Miro...

Tonko pridržava Lucijana koji se otima. Miro donosi vodu.

SLAVICA: Ljubavi, molim te, ljubavi, svojoj Slavici za ljubav, ljubavi, molim te...

Dolazi Miro s vodom.

LUCIJAN: Za ljubav?

SLAVICA: Da, ljubavi... molim te...

Lucijan proguta lijek. Mrak.

13. SLIKA

Na lijevoj strani pozornice su Slavica i Tonko. Na desnoj su Ivan i Ana. Ivan sjedi na trosjedu s Anom koja mu stavlja flaster na arkadu. Ima modricu oko oka.

IVAN: Dobro me klepnuo.

ANA: Je.

IVAN: Stvarno neki puta ne razumijem.

ANA: Što?

IVAN: Zašto je tata takav prema njemu?

Stanka.

ANA: Mnogo toga je teško za razumjeti.

Stanka.

ANA: Što misliš?

IVAN: Pa mislim... možda ćemo stvarno doći na zelenu granu, ako...

ANA: Što ako?

IVAN: Pa ako prorade te njegove veze... znaš... ljudi izvana preko noći postaju akademici, dobivaju zajmove, dobre poslove, znaš, možda bi i...

ANA: Ništa nam to sada ne bi trebalo da si ti bio pametniji...

Stanka.

IVAN: Htio sam najbolje.

ANA: Oni pametniji znali su kada treba napustiti brod.

IVAN: Da.

ANA: I sad imaju sve. A ti, ti još nisi ni krov uspio popraviti.

IVAN: Ana, molim te...

Tonko i Slavica na drugoj strani.

TONKO: Kako mu je?

SLAVICA: Spava...

TONKO: Da, neka spava...

SLAVICA: Zašto je tata takav prema njemu?

TONKO: Ne znam, valjda zato što su slični.

SLAVICA: Molim?! Njih dvojica su vama slični?

Stanka.

TONKO: Vama nisu?

SLAVICA: Ma kakvi. Njih dvojica da su slični...

Slavica se nasmije, kao da ne vjeruje riječima.

SLAVICA: Ma dajte, molim vas...

Stanka. Tonko je zaljubljen promatra.

TONKO: Recite mi, kak' ste upoznali Lucija?

SLAVICA: Kako sam ga upoznala...

Slavici zasjaju oči.

SLAVICA: Upoznala sam ga... pa ima već osam godina... u klubu rudara... znate, moja braća, i otac, zapravo svi u obitelji su rudari...

Stanka.

SLAVICA: Puno nas je Hrvata tamo, vadimo kositar... odnosno ja ne vadim, ja sam kuhala dok su oni vadili, a onda sam jedne večeri otišla u klub, to je bilo za hrvatske rudare, večer poezije...

Stanka.

SLAVICA: Lucijan Kraljević, zapravo otišla sam s prijateljicama, zapravo tamo smo se družili, gledali momke, a oni nas... I onda sam ga ugledala, bio je mršav, oči su mu tako sjale kad je čitao svoje pjesme, nisam uopće razmišljala, kad mi je prišao, ja sam jednostavno znala, to je to, znate, ono kad vam je odmah jasno da je to to. Znae na što mislim?

TONKO: Da, znam.

SLAVICA: Jel se vama to kad dogodilo?

Stanka.

TONKO: Što?

SLAVICA: Pa to, da znate da je to to.

TONKO: Je...

SLAVICA: No, onda znate, on je dijelio potpise, a momci su kupovali djevojkama te književne časopise... on mi je prišao, i zamolio za ples... I otad sam stalno s njim.

Stanka. Slavica njuši zrak.

SLAVICA: Isuse Bože, kako ste se vi namirisali!

Stanka.

TONKO: Namirisao?

SLAVICA: Da, baš nekako intenzivno.

TONKO: Slučajno, znate, s godinama sam valjda izgubio osjećaj. Dvadeset i dvije godine, znate bez parfema, pa mi je valjda malo više iscurilo.

SLAVICA: Pacco Rabanne...

TONKO: Da, vaš dâr.

SLAVICA: Da... ali ipak ste malo pretjerali...

Stanka.

SLAVICA: Nikad nije bilo lako, znate, bili smo siromašni, meni to, doduše, nije ništa predstavljalo, ja sam znate navikla. Dok sam ja kuhala, on je pisao. Čak su ga jednom presreli, UDBA, mislim, tukli su ga, ali su poslije shvatili da je to bila zabuna.

Stanka.

SLAVICA: Stalno smo sanjali da idemo zajedno na Santa Teresitu...

Stanka.

SLAVICA: Santa Teresita. To vam je tamo najljepša plaža, po ljeti upale svjetla, mnoštvo je ljudi, šecu ljubavni parovi, zapravo uvijek sam s Lucijem htjela ići na Santa Teresitu, držati se za ruke... na kraju nismo nikad otišli... a tako sam željela... na Santa Teresitu s Lucijem... druge stvari su bile važnije, politika, istomišljenici, Hrvatska, Ujević... a ja sam htjela na

Santa Teresitu, a on... on u slobodnu Hrvatsku...

Stanka.

SLAVICA: Kad zapale lampione na Santa Teresiti, ljudi plešu na ulicama, a ja ga držim ispod ruke, i kažemo si Sretna Nova godina, ljubavi...

Stanka.

SLAVICA: Htjela bih na Santa Teresitu...

TONKO: A biste li vi... možda...

Stanka.

TONKO: Biste li se, možda, vratili u Argentinu?

Stanka. Slavica se nasmiješi.

SLAVICA: Bi...

Stanka. Tonko je nervozan, crven u licu.

TONKO: A kad bi... znate, a kad bi se pojavio netko... a kad bi netko stvarno... znate...

SLAVICA: Što?

TONKO: Netko tko vas voli, a ima neku uštedevinu, mislim... dal' biste...

Stanka.

TONKO: Pa kad bi netko, znate, ovaj, kad bi vas netko poveo i otišao s vama na Santa Teresitu, jel' biste otišli s njim...

Slavica se nasmije.

SLAVICA: Ma ne, to, dragi Tonko. Samo s Lucijanom bih išla tamo, samo s njim... ako uspije sve ovo što je planirao, onda bismo otišli za Novu godinu, jednu Novu godinu na Santa Teresitu... ali samo s Lucijem, samo s njim...

TONKO: Da... na Santa Teresitu...

SLAVICA: Santa Teresitu... Dodite, dajte, dođite da vam pokažem. Tu mi je slika. Morate vidjeti kako izgleda Santa Teresita...

Mrak.

14. SLIKA

Salon Kraljevićevih. Lucijan i Slavica.

LUCIJAN: Još malo, ljubavi, još malo...

SLAVICA: Tako sam sretna zbog tebe.

Stanka. Lucijan je zagrlj.

LUCIJAN: A znaš sve to ne bih mogao postići bez tebe. Ništa ne bih bez tebe mogao. Pomogla si mi, spasila me. Ljubavi moja...

Stanka.

LUCIJAN: I prema njima sam bio nepravedan. Prema Ivanu, Ani, Tonku... a kad bolje razmislim oni su uvijek bili na mojoj strani. I tata će biti ponosan. Vidiš što sam ti govorio, vidiš da smo se trebali vratiti. Ništa ne može nadomjestiti obitelj. Ništa... a ni tebe, ljubavi, moja.

Stanka. Lucijan ustane, prilazi telefonu.

LUCIJAN: Svaki čas moraju nazvati.

Ulaze Ivan i Ana.

ANA: Sad nazovi, molim te. Sad!

Ivan prilazi telefonu.

LUCIJAN: Ivane...

Stanka. Lucijan prilazi Ivanu.

LUCIJAN: Ivane, molim te, molim te, nemoj sad nazivati.

IVAN: Oprosti, ali mislio sam...

ANA: Mora zvati majstore za krov!
 LUCIJAN: Strpite se, molim vas, strpite. Očekujem važan poziv.
 SLAVICA: Iz Matice...
 IVAN: Iz Matice?
Stanka.
 IVAN: Dobro, nema problema, nećemo onda sada...
 ANA: Ivan je mislio nazvati majstore za krov.
 LUCIJAN: Ma zvat ćemo zajedno majstore za krov, ja ću častiti s majstorima, evo, čim mi jave sretne vijesti.
 IVAN: To je sjajno... Matica...
 LUCIJAN: I za ručak smo spremili iznenađenje.
 IVAN: Što ima za ručak?
 SLAVICA: Špikovana govedina.
 IVAN: Špikovana...
 LUCIJAN: Tatino najmilije jelo.
Stanka.
 LUCIJAN: Koliko je sati?
Stanka.
 IVAN: Pola jedan.
 LUCIJAN: Rekli su nazvati u dvanaest.
 SLAVICA: Nemoj se brinuti...
 IVAN: Da, ako su rekli, nazvat će.
 LUCIJAN: Sâm Vlado Gotovac je uzeo moje pjesme na čitanje. Rekao je da nema baš vremena, stranka i te stvari, ali rekao je, gospodine Kraljeviću, obećajem, pročitat ću.
 IVAN: Gotovac?
 LUCIJAN: Pa što ti misliš? To je trilogija, trilogija, prošlost, sadašnjost, budućnost, trojstvo, trilogija, magičan broj, tri, sve je tri, u životu je sve tri, evo, čak je nas trojica braće...
 IVAN: Da...
 LUCIJAN: Prikaz patnje, krvarenja, muke, zločina, čekanja, katarze, ljubavi, pobjede, stvaranja... to je to... Trilogija o metku i domovini... a nakon toga objavit će tri zbirke, Trilogija iz tuđine... shvatit će... moraju... to će već sutra ući u čitanke, u čitanke, već za šesti razred, možda čak i za peti, jer djecu moramo već od malih nogu odgajati za visoku umjetnost. Za peti, da za peti...
Stanka. Lucijan je sve nervozniji, šeće po sobi.
 LUCIJAN: Koliko je sati?
 IVAN: Dvanaest trideset i tri...
 LUCIJAN: U podne, rekli su u podne...
Stanka.
 LUCIJAN: Što je s ovom vodom... tako kaplje, jedva sam uspio dovršiti, nemate pojma kako to dekoncentrira, ta voda, ali zadovoljan sam, mene je ipak teško dekoncentrirati...
 IVAN: Popravit ćemo, evo zovemo majstore čim te nazovu iz Matice.
Stanka.
 LUCIJAN: Špikovana govedina, tata će biti jako zadovoljan, još kad čuje dobre vijesti... peti razred... da... ili četvrti... mi moramo našu djecu odgajati s visokom umjetnosti... mi smo Europa... hvala Bogu, nema više Desanke Maksimović, odurna Desanka... je, odurna je, svakako je odurna, antiliteratura... čista antiliteratura... morali smo u školi čitati

pjesme Desanke Maksimović... nema gore stvari nego u školi učiti pjesme Desanke Maksimović... ona je gora i od Tita... da i od Tita je bila gora Desanka Maksimović... gora je ona i od doktora Grossa... Desanka...
Stanka. Zvono na vratima. Lucijan krene prema telefonu. Ana ode otvoriti vrata.
 IVAN: To je na vratima... Tonko...
Stanka. Ulazi Tonko.
 LUCIJAN: Tonko... Tonko... brate moj...
Zastane. Miriši.
 LUCIJAN: Tonko, opet si se prestao prati.
 TONKO: Bojler...
 LUCIJAN: Bojler? Neko vrijeme si koristio onaj miris, a sada ništa...
 TONKO: Potrošio.
 LUCIJAN: Već potrošio... koliko je sati?
 IVAN: Evo, Luci, subota je, osamnaesti rujna tisuću devetsto devedeset i druge, dvanest trideset i šest...
 LUCIJAN: U podne, rekli su nazvati u podne. Već si potrošio cijeli parfem?
 Slavice, jesam ti rekao da to ne treba davati Tonku?
Stanka.
 LUCIJAN: Već potrošio... moraju se javiti... moraju...
Prilazi telefonu.
 LUCIJAN: Ja ću se njima javiti.
 IVAN: Nije možda bolje, Luci, da ipak čekaš da se oni tebi jave
 LUCIJAN: Ne, ne... moram znati sve... kad kreće u tisak... promidžbu treba osmisлити, ovo je sve još mlado, tržište i to, ja sam se naučio demokraciji, kulturnoj organizaciji tamo preko, to treba sve, ne, bolje da nazovem...
Okreće brojeve. Svi ga gledaju. Tišina. Čuje se kapanje vode.
 LUCIJAN: Halo, da, da... Lucijan Kraljević na telefonu... da, molim vas, gospodina Školju... da, da urednika Školju... da, čekam...
Okrene se prema ostalima.
 LUCIJAN: Zove se Školjo, urednik, da Školjo... halo, ne, ne, nisam s vama razgovarao... da, rekli ste nazvati, pa niste, pa se, eto, ja javljam... dakle, kad krećemo... da... da... molim...
Mijenja mu se izraz lica.
 LUCIJAN: Što? Što vi tu pričate? Što? Ma vi niste normalni! Pa vi ne znate... pa što ste vi... molim vas, poznajete li vi Matoša... čekajte je li možda Gotovac pročitao... pa vi ne znate o čemu pričate... što... da se smirim, ja da se smirim, gospodine Školjo, ja da se smirim poslije svega ovog što mi pričate, vi se smirite, vi, ne ja, gospodine Školjo, da vi... gdje ste vi bili... gdje... a znate li gdje sam bio ja... nisam ja bio u Njemačkoj Školjo, ja sam bio u Argentini... najzapadniji front, družo Školjo, tovariš Školjo. Vi nemate pojma... Gospodine Školjo, vi ste jedno govno... jedno obično govno koje pripada vašem prezimenu, nepismeno!
Zaklapa slušalicu. Slavica je već pored njega. Drži čašu s vodom.
 IVAN: Onda?
 LUCIJAN: Kreteni! Ubojice! Ubojice duha! Srpski plaćenici!
Stanka.

SLAVICA: Popij, Lucijane!
LUCIJAN: Pusti me!
Stanka.
LUCIJAN: To je kriva voda... to je voda kriva... da...
Stanka.
IVAN: Što je rekao?
LUCIJAN: Rekao je da... neće objaviti, ali da čekam pa možda...
Stanka.
LUCIJAN: Da, to je ova voda što stalno kaplje... zbirka je jaka... trilogija, ali stilski... bila bi bolja... oni ne znaju, ali bila bi bolja da nije bilo te vode što kaplje... mene je voda deko-centrirala... ta voda što kaplje... Voda!
Stanka. Lucijan ustane.
SLAVICA: Luci, molim te...
LUCIJAN: Voda! Voda! Idem na krov!
SLAVICA: Luci!
LUCIJAN: Idem na krov! Na krov! Idem popraviti krov!
Stanka.
LUCIJAN: Mi moramo stvarati! Mi moramo raditi! Mi se moramo boriti! Braćo!
Stanka.
LUCIJAN: Mi moramo graditi... mi moramo graditi da bismo mogli misliti... idem...
SLAVICA: Luci, molim te!
LUCIJAN: Dosta! Idem na krov! Za Hrvatsku... za Hrvatsku idem na krov!
Lucijan se počne penjati. Tonko prilazi Slavici. Ivan samo slegne ramenima, Ana ne obraća pozornost.
LUCIJAN: Na krov!
Lucijan se popeo više ga ne vidimo.
Tišina. Voda kaplje.
ANA: Napokon će netko popraviti krov.
Ivan ne reagira.
Stanka. Odjednom čujemo neku buku, kao da su se crijeptovi pomakli, zatim novu buku, a nakon toga Lucijanov krik.
LUCIJAN: Aaaaaaaah!
Mrak.

15. SLIKA

Na sceni su Ana i Ivan. Elegantno su odjeveni, u crno. Posvuda u stanu su lagane, manje više puni vode. Ivan popravlja kravatu.
IVAN: Zakasnit ćemo na groblje...
ANA: Ma nemoj...
IVAN: Bit će puno ljudi...
ANA: Meni kažeš da požurim. A Tonko još nije ni došao.
IVAN: Samo što nije. Moramo ići svi skupa.
Stanka.
IVAN: Što veli tata? Ide i on, ili ostaje?
ANA: Ide.
IVAN: Ide... to me čudi...
ANA: Ipak je rekao da ide.
Stanka.

IVAN: Gdje je Miro?
ANA: On je već otišao.
IVAN: Otišao?
ANA: Da...
IVAN: S yugom, nadam se...
ANA: Da... znaš...
IVAN: Što?
ANA: Miro ima curu...
IVAN: Ozbiljno?
ANA: Da...
IVAN: To je dobra vijest... curu... a kakva mu je cura?
ANA: Vidjet ćemo je na Mirogoju...
Stanka.
IVAN: Jadni Luci...
Stanka.
ANA: Nemoj više o tome... molim te...
IVAN: Da... radije izorganiziraj majstore...
U sobu ulazi Slavica.
SLAVICA: Kad je polazak?
IVAN: Sad, evo čim dođe Tonko.
Čuje se zvono.
IVAN: Evo ga...
Ulazi Tonko.
TONKO: Onda? Jesmo gotovi?
IVAN: Bok... Isuse... ali stvarno... bar si se mogao oprati...
Otvoraju se vrata. Ulazi Lucijan, na štakama.
LUCIJAN: Vi ste ovisnici Mirogoja, vi ste pravi ovisnici Mirogoja.
IVAN: Sad bar ne moraš ići na groblje.
LUCIJAN: Da...
Ulazi Tata.
TATA: Onda... idemo...
IVAN: Idemo...
TONKO: Bumo stali svi u pežoja?
IVAN: Da... makar bi bilo bolje da ideš svojim autom.
TONKO: No, dobro... hoće netko sa mnom?
Nitko se ne javlja. Tata pogleda Lucijana.
TATA: Ti jasno ostaješ doma...
Lucijan ga pogleda.
TATA: Nisam drugo ni očekivao. Idemo... znate... zadnja rata... javili su mi iz Pogrebnog zavoda da je stigla zadnja rata.
IVAN: Bravo... znači da je stigla...
TATA: Da... stigla je...
Slavica prilazi Lucijanu, poljubi ga u obraz.
SLAVICA: Budi dobar...
Svi izlaze, Lucijan ostaje sâm.
LUCIJAN: Da, ovisnici Mirogoja... istina je... za Sisvete je Mirogoj krasan... za Sisvete...
Stanka.
LUCIJAN: Makar ja ni za Sisvete ne idem tamo... rulja... sve puno rulje... radije ću pisati... pisati... kolumnu pisati... o ovisnicima Mirogoja... o Hrvatskoj... o stanju duha... pisati iz fotelje... sa slomljenom nogom pisati... o vodi koja kaplje...
Mrak. Voda kaplje.